Czy zaprenumerowali już Państwo "Głos " na 1994 rok ?

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi ● Rok wydania IV ● 23 - 29 sierpnia 1993 r. ● nr 34 (68)

STATYSTYKA STWIERDZA

Niedawno Państwowy Komitet Statystyczny Republiki opublikował materiały, dotyczące wyników działalności gospodarki narodowej za I półrocze bieżącego roku.

Stwierdza się m.in., że nadal istnieje napięta sytuacja w zaopatrzeniu Republiki w ropę naftową, co z kolei spowodowało spadek produkcji paliw płynnych o 35-39 proc.

Dochód narodowy w porównaniu z I półroczem 1992 r. zmniejszył się o 14 proc. Produkcja przemysłowa spadła o 16,3 proc. Natomiast sam proces spadku produkcji przemysłowej został zatrzymany, a w niektórych dziedzinach stwierdzono nawet wzrost produkcji; dotyczy to produkcji traktorów, samochodów ciężarowych, kombajnów do sprzętu pasz oraz silników elektrycznych.

Z braku surowców spadła o 31,1 proc. produkcja nawozów fosforowych, o 27,5 proc. produkcja opon, o 11-20 proc. - wszelkiego rodzaju tkanin i obuwia. W wyniku zmniejszenia popytu zmalała produkcja nawozów potasowych o 27,2 proc.

Nadal pozostaje napięta sytuacja w zaopatrzeniu ludności w cukier, olej roślinny, kasze. 826 zakładów przemysłowych (57,7 proc. ogólnej ilości) zmniejszyło swą produkcję.

Zmalała produkcja mięsa o 14 proc. mleka o 16 proc.

W republice jest 2588 gospodarstw farmerskich, które dysponują 51,6 ha ziemi.

Pewne tendencje wzrostowe zaznaczyły się w budownictwie.

Duży spadek odnotowano w przewozach: przewozy ładunków koleją spadły o 27,8 proc. samochodami - 31,4 proc. drogą lotniczą - 74,6 proc. Natomiast o 25,4 proc. wzrosły przewozy pasażerów koleją.

Obroty handlu zagranicznego wyniosły ogółem 741 mln USD. Zwiększył się eksport samochodów ciężarowych, zegarków, płyt pilśniowych, nawozów potasowych, zmniejszył - traktorów, lodówek, telewizorów.

Republika importuje maszyny i sprzęt, ziarno, cukier oraz produkcję chemiczną.

Głównymi partnerami handlowymi są Niemcy, Polska i Austria. Rozwijają się związki handlowe ze Stanami Zjednoczonymi, Chinami i Tajwanem.

Jak widać sytuacja społeczno - gospodarcza w republice nie jest dobra. Poprawę można uzyskać jedynie przez przyśpieszenie przemian w ekonomice i szybsze wdrażanie gospodarki rynkowej.

I Zjazd Nowogródzian

W dniach 30 lipca - 4 sierpnia 1993 r. na Ziemi Nowogródzkiej odbył się Pierwszy Światowy Zjazd Nowogródzian. Program tej imprezy przewidywał zwiedzanie miasta i okolic Nowogródka, wycieczki do Wilna i szlakiem Mickiewiczowskim. Przyjechało dużo gości ze Stanów Zjednoczonych, Australii, Polski, którzy po ponad pięćdziesięciu latach oderwania od Ojczyzny mogli zwiedzić swoje rodzinne strony.

Wśród gości byli działacze organizacji współpracujących z Polakami na Wschodzie, Prezes Warszawskiego Oddziału Towarzystwa Przyjaciół Grodna i Wilna (na zdjęciu od lewej) p. Barbara Reszko. Dawny rodzinny sentyment do Ziemi Nowogródzkiej, ułatwia jej kontakty z miejscowymi Polakami.

L.M

PREZES WARSZAWSKIEGO ODDZIAŁU TPGIW BARBARA RESZKO I PREZES NOWOGRÓDZKIEGO ODDZIAŁU ZPB ZOFIA BORADYŃ

CUD NAD WISŁĄ

W sierpniu 1920 roku na przedpolach Warszawy rozegrała się decydująca o losach Polski bitwa w wojnie polsko-sowieckiej. Bohaterska postawa żołnierza polskiego i geniusz naczelnego wodza sprawiły, że uratowana została niedawno odzyskana niepodległość i zatrzymany pochód Armii Czerwonej ku realizacji europejskiej rewolucji

BITWA WARSZAWSKA 1920 r.

Bitwa nad Wisłą w sierpniu 1920 r. była najbardziej dramatyczną częścią wojny polsko-rosyjskiej - zdecydowała o losach wojny, niepodległości Polski i przyszłości Europy.

Po wiosennych sukcesach Polaków, w wyniku których armia polska w maju 1920 roku zajęła Kijów, nastąpił zwrot w działaniach wojennych. Ofensywa bolszewickiej Rosji przełamała polski front i spowodowała odwrót. Choć Polacy na liniach dogodnych do obrony powstrzymywali napór nieprzyjaciela, to jednak nie udało się przechylić szli zwycięstwa na polską stronę. Ofensywa, nazwana przez bolszewików "pochodem za Wisłę", trwała nadal. Wobec ciężkiej sytuacji i braku nadziei na powstanie narcierającego przeciwnika, naczelny wódz Józef Piłsudski wydał 6 sierpnia decyzję przeniesienia wojny nad Wisłę.

Plan obrony Wisły pod Warszawą przewidywał zgrupowanie armii polskich w taki sposób, aby spodziewanemu naporowi Rosjan przeciwstawić zorganizowaną obronę własną na umocnionym przedmościu warszawskim, obsadzonym silnie przez 1 armię gen. Franciszka Latinika, a spodziewanym próbom obejścia Warszawy od północy - 5 armię gen. Władysława Sikorskiego. Obie te armie, wraz z 2 armią, działającą nad Wisłą, na południe od Warszawy, stanowiły polski front północny, dowodzony przez gen. Józefa Hallera.

Nad Wieprzem zaś, na lewej stronie nieprzyjacielskiego natarcia na Warszawę, postanowiono skoncentrować armię 3 i 4. Tę siłę zwaną frontem środkowym, miano rzucić na lewą flankę i tyły nieprzyjaciela atakującego Warszawę. Naczelny wódz zamierzał osobiście pokierować roztrzygającym działaniem. Kontrofensywę polską zaplanowano na 17 sierpnia.

Plan rosyjski gen. Michała Tuchaczewskiego wychodził natomiast z założenia, że armie polskie są już rozgromione, a więc należy kontynuować pościg i zdobyć Warszawę. Główne siły rosyjskie, tj. trzy armie i korpus konny, miały - jak w czasie Powstania Listopadowego - wykonać manewr ku dolnej Wiśle z zamiarem jej przekroczenia w rejonie Płocka i obejścia Warszawy od zachodu. 16 armia rosyjska powinna dokonać frontalnego ataku na Warszawę. Duży wpływ na realizację tego planu miała spóźniona decyzja o wykorzystaniu przez gen. Tuchaczewskiego podporządkowanej mu (choć zbyt późno) Armii Konnej Budionnego, która operowała w rejonie Lwowa.

Niepowodzenia polskie i spodziewany atak na stolicę, a więc obawy o utracenie niedawno odzyskanej niepodległości, spotęgowały wysiłek społeczeństwa do odparcia najazdu. Do wojska masowo zgłaszali się ochotnicy, bardzo często studenci i gimnazjaliści. Władze państwowe, z premierem rządu Wincentym Witosem lokalne komitety obywatelskie współdziałały z wielką energią z władzami wojskowymi. Cały naród dokładał starań, aby sprostać powadze położenia i skutecznie przeciwstawić się nadchodzącemu zagrożeniu.

Dowództwo rosyjskie liczyło na nastroje rewolucyjne

Ciąg dalszy na str. 2

PARTIE I RUCHY POLITYCZNE

BIAŁORUSKI FRONT LUDOWY "ODRODZENIE" został zarejestrowany 19.06.1991 r. Jest to szeroki ruch społeczno politiczny, celem którego jest odrodzenie narodu białoruskiego, rozwój jego kultury oraz kultury wszystkich narodów i grup etnicznych zamieszkałych na Białorusi, w oparciu o zasady demokracji i humanizmu. Za główne swoje zadanie BFL uważa osiągnięcie pełnej suwerenności przez Białoruś, zbudowanie w pełni demokratycznego społeczeństwa. Członkiem tego ruchu może zostać zarówno pojedyńczy obywatel, jak również organizacje społeczne, zrzeszenia i partie polityczne. W działalności BFL uczestniczyć może każdy kto ukończył osiemnasty rok życia. Niezależnie od narodowości, wyznania, przynależności partyjnej i pozycji socjalnej.

W programowym oświadczeniu, BFL wszystkim grupom etnicznym zamieszkującym Białoruś gwarantuje prawo do autonomii kulturalno - narodowej i do uzyskania pomocy ze strony państwa w tej działalności.

RUCH NA RZECZ REFORM DEMOKRATYCZNYCH - DEMOKRATYCZNA BIAŁORUŚ został zarejestrowany 3.02.1992 r. Jest to dobrowolna organizacja społeczna, skupiająca obywateli Republiki Białoruś, dążących do przeprowadzenia w kraju reform demokratycznych. Członkiem tego ruchu mogą być osoby prywatne, jak też zgromadzenia i organizacje. Członkowstwo w Demokratycznej Białorusi jest równoznaczne z zagwarantowaniem równości wszystkich narodów i klas społecznych, wyznań i religii. Za główny cel ruch uważa przeprowadzenie reform demokratycznych w Republice Białoruś, konsolidację społeczeństwa w oparciu o zasady powszechnej deklaracji praw człowieka. Demokratyczna Białoruś dąży do zbudowania ustroju opartego na demokracji parlamentarnej, w którym każdy obywatel ma zagwarantowaną pełnię swobód ekonomicznych i politycznych.

ORGANIZACJA SPOŁECZNO POLITYCZNA MAS PRACUJĄCYCH RB ORIENTACJI SOCJALISTYCZNEJ, "RUCH NA RZECZ DEMOKRACJI, POSTĘPU SOCJALNEGO I SPRAWIEDLIWOŚCI" została zarejestrowana 7.02.1992 r. Jest to samodzielna organizacja społeczno- polityczna skupiająca

Ciąg dalszy na str. 2

W kilku zdaniach

❒ Niedawno przy Radzie Ministrów Białorusi powołano Państwowy Komitet d/s Oszczędzania Energii oraz Nadzoru Energetycznego. Białoruś produkuje 81 proc. w stosunku do ogólnej ilości zużywanej w republice energii elektrycznej. Natomiast zaledwie 10 proc. niezbędnych do tego paliw wydobywa się w republice. Nadal charakterystyczną cechą gospodarki jest nieefektywne wykorzystywanie zasobów paliwowo- energetycznych. Np. straty w przemyśle wynoszą 10-60 proc.,w gospodarce komunalnej 40-80 proc.

❒ Na mocy decyzji Rady Ministrów Republiki Białoruś od obywateli Łotwy i Estonii przy przekraczaniu granicy białoruskiej są wymagane odpowiednie wizy. Nie dotyczy jednak to osób, zamieszkujących Łotwę i Estonię, w paszportach których nie figuruje zapis, że posiadają one obywatelstwo tych krajów.

❒ Międzynarodowy Fundusz Walutowy przydzielił Białorusi kredyty w wysokości 98 mln dolarów na cele, związane ze "wsparciem programów ekonomicznych i finansowych".

❒ Ilość bezrobotnych w obwodzie grodzieńskim według stanu na 1 lipca br. wynosiła 6 tys. osób.

❒ Od 1 sierpnia br. w Polsce drożeją usługi telekomunikacji.

❒ Najniższe wynagrodzenie w Polsce od lipca wynosi 1650 tys. zł.

❒ Władze Rosji przyznały, że w 1968 r. zatonęła na Pacyfiku radziecka łódź podwodna wyposażona w nowoczesne głowice nuklearne. W 1975 r. Amerykanie wydobyli z niej dwie torpedy z głowicami nuklearnymi.

❒ Administracja obwodu Kaliningradskiego przeznaczyła pół miliona rubli na uporządkowanie wojskowego cmentarza w Braniewie, na którym spoczywa 32 tysiące żołnierzy radzieckich.

❒ W Gdańsku odbyła się uroczystość oficjalnego otwarcia Konsulatu Generalnego Republiki Białoruś. Stanowisko Konsula Generalnego objął Aleksiej Szachnowicz.

❒ Grodzieńskie zakłady "Azot" uruchomiły nowy dział produkujący z własnych surowców części zamienne do samochodów.

❒ Kierownictwo BNF "Adradżennie" ustosunkowało się negatywnie do ostatnich przedsięwzięć rządu rosyjskiego, dotyczących wycofania z obiegu starych banknotów rublowych. W przyjętym oświadczeniu m.in. mówi się: "sejm BNF niejednokrotnie uprzedzał Radę Najwyższą i Rząd białoruski o konieczności opracowania własnego systemu kredytowo - finansowego oraz wprowadzenia do obiegu własnego pieniądza".

❒ Koszt nauki jednego elewa pochodzącego z Białorusi w wyższych szkołach wojskowych Rosji wynosi około 3,5 mln rubli rocznie i jest pokrywany ze skarbu państwa.

❒ Na okres kampanii wyborczej zniknęła z ekranów polskiej telewizji popularna audycja "Polskie ZOO".

❒ "Udział w wyborach jest obowiązkiem każdego obywatela, zwłaszcza katolika" - głosi słowo pasterskie biskupów polskich.

Ciąg dalszy ze str. 1

PARTIE I RUCHY POLITYCZNE

na zasadach dobrowolności obywateli, partie polityczne oraz inne organizacje Republiki Białoruś. Celem Ruchu jest zjednoczenie sił orientacji socjalistycznej, dążących do obrony interesów szerokich grup społeczeństwa, przede wszystkim ludzi pracy. W oświadczeniu programowym czytamy, że jedyną drogą wyjścia z kryzysu społeczno- ekonomicznego jest zahamowanie kapitalizacji gospodarki, powrót do socjalistycznego systemu gospodarowania. Podstawą funkcjonowania państwa i społeczeństwa powinny być rady deputowanych ludowych. Ważną sprawą jest również odrodzenie ścisłych związków między narodami byłego Związku Radzieckiego. Ruch pragnie zahamować proces zubożenia i zniewolenia klasy robotniczej pod wpływem ekspansji kapitału zagranicznego. Zdaniem organizacji główną rolę w ekonomice kraju powinien odgrywać sektor społeczny. Państwo zobowiązane jest zapewnić wszystkim obywatelom opiekę socjalną.

W sferze działalności duchowej należy zwrócić uwagę na formowanie wśród obywateli, przede wszystkim wśród młodzieży świadomości narodowej, patriotyzmu, poszanowania praw innych narodów i ich tradycji. Ruch ten pragnie podjąć działania w celu rozwoju języka i kultury białoruskiej przy jednoczesnym zagwarantowaniu prawa do wyboru języka nauczania w szkołach. Organizacja występuje za oficjalnym uznaniem dwóch języków państwowych: białoruskiego i rosyjskiego, a w miejscach zbiorowego zamieszkania przedstawicieli innych narodowości, również ich języków.

NARODOWO - PATRIOTYCZNY RUCH "OJCZYZNA" został zarejestrowany 8.12.1992 r. Jest to dobrowolny, internacjonalny związek obywatelski, w którym, na pierwszym miejscu stawia się ideę socjalizmu i patriotyzmu. Za główne zadanie ruchu uważa się rozwój i umocnienie internacjonalnych tradycji i osiągnięć kultury duchowej i materialnej oraz ochronę praw i swobód obywatelskich. Organizacja ta walczy o zachowanie idei sprawiedliwości socjalnej, pokoju i przyjaźni między narodami, oraz politycznych, socjalno-ekonomicznych praw i interesów ludu pracującego, młodzieży , emerytów i innych warstw społecznych.

NPR "Ojczyzna" uważa, że powstało niebezpieczeństwo przekształcenia kraju w "magazyn" zasobów naturalnych państw zachodnich i stworzenia "kolonijnego" uzależnienia od kapitału zagranicznego. Rozwój bezprawia i chaosu w ekonomice, rozpad struktur państwowych i Armii Czerwonej to tylko niektóre dowody antynarodowej działalności sił rządowych.

Dla tego też organizacja będzie dążyć do wypełnienia woli narodu, wyrażonej podczas ogólnokrajowego referendum, które odbyło się 17.03.1991 r. i będzie walczyć o ponowne utworzenie Związku Radzieckiego, czyli federacji republik, które przekażą część swoich praw i obowiązków organom centralnym.

CHRZEŚCIJAŃSKO-DEMOKRA TYCZNY RUCH KOBIET został zarejestrowany 27.01.1993. Jest to dobrowolna, samodzielna organizacja społeczno-polityczna działająca na zasadach demokracji chrześcijańskiej. Reprezentuje ona interesy wszystkich kobiet, zamieszkujących Republikę Białoruś. Głównym celem ruchu jest: ochrona praw kobiet, dzieci i rodzin, moralno-duchowe odrodzenie społeczeństwa, demokratyzacja kraju.

Organizacja kobiet dąży do odrodzenia świadomości narodowej społeczeństwa i wychowania młodego pokolenia w duchu patriotyzmu i poszanowania wartości narodowych. Uważa ona też za konieczne utworzenie systemu ochrony socjalnej i prawnej kobiet i przyznanie jej roli wychowawcy młodego pokolenia, równoznacznej z pracą zawodową. Członkiem ruchu kobiet może być każda obywatelka Republiki Białoruś, niezależnie od narodowości, wyznania i pozycji społecznej.

Agnieszka Zaleska

Leszek Ratajczak

CUD NAD WISŁĄ

Ciąg dalszy ze str. 1

wsród polskich robotników i chłopów. Z Białegostoku do Wyszkowa przybyli już członkowie Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski z Feliksem Dzierżyńskim i Julianem

Generał Józef Haller

Marchlewskim, szykując się do objęcia władzy po opanowaniu Warszawy przez Rosjan. Odezwy tego komitetu i dowództwa wojskowego pozostały bez echa. Społeczeństwo polskie było zdecydowane bronić swojej niepodległości i nie słuchało władzy zrodzonej z woli najeźdźcy.

Gdy 12 sierpnia wieczorem naczelny wódz opuszczał Warszawę, aby objąć dowództwo grupy ubezpieczeniowej, wojska rosyjskie zajmowały stanowiska wyjściowe do ostatecznego ataku na Warszawę. 13 sierpnia rozpoczęło się natarcie. Gwałtowne uderzenie doprowadziło do przerwania polskiego frontu na odcinku 46 pułku piechoty 11 dywizji. Koło godziny 17 wojska rosyjskie zdobyły Radzymin. Nazajutrz nastapiło nasilenie walk. Przełamano polską linię obronną pod Leśniakowizną, ale w krwawym boju pod Ossowem udało się zatrzymać nieprzyjaciela. Wstawił się tam batalion akademicki i kapelan pułkowy, ksiądz Ignacy Skorupka, który poległ prowadząc, wraz z dowódcą batalion do ataku.

W rejonie Wólki Radzymińskiej nastąpił największy wyłom w polskiej obronie. Wojska rosyjskie doszły aż do Izabelina i Stanisławowa, tzn. znalazły się 15 km od Wisły.

Kontratak polski na Radzymin w południe 14 sierpnia przyniósł powodzenie. Jednak zagrożony odcięciem grodzieński pułk piechoty, który był już w mieście, został zmuszony do wycofania się w kierunku na Ciemne, bo droga warszawska, była w rejonie Cegielni zajęta przez Rosjan. Wobec tragicznej sytuacji w rejonie Radzymina gen. Józef Haller wymógł na gen. Władysławie Sikorskim,

Ciąg dalszy na str. 4

✝ ✝ Ofiarom wojny ✝ ✝

W związku z umowami zawartymi pomiędzy Rządem Białorusi, Ukrainy, Rosji i Niemiec oraz uchwałą Rady Ministrów Republiki Białoruś w celu wypłacenia kompensacji ofiarom nacjonal-socjalistycznych prześladowań w latach drugiej wojny światowej została powołana Fundacja "Wzajemne zrozumienie i pojednanie". Główny cel fundacji- to okazanie pomocy finansowej ofiarom nacjonal-socjalistycznych prześladowań, zamieszkujących na terenie Republiki Białoruś. Fundacja zwraca się do wszystkich osób, które ucierpiały w wyniku zesłania do Niemiec, do prac przymusowych o wypełnienie ankiety o podanej niżej treści:

АНКЕТА

для угнанных в Германию
на принудителные работы
во время Великой Хтечественной войны
1941-1945 гг.

Уважаемыйяаяя! Для уточнения данных о бывших угнанных в Германию на принудительные раборы, с которыми проводились медицинские эксперименты в 1941-1945 гг., просим Вас ответить на поставленные в анкете вопросы:

1. Фамилия ядля женщин - девичья на период угоная, имя, отчество______________________

____

2. Дата рождения______________________

3. Место рождения______________________

4. Хбразование______________________

5. Национальность______________________

6. Вероисповедание______________________

7. Адрес на период отправления яесли заполняют

родные, знакомые - указать и причину смертия________

____

8. Места принудительного содержания в Германии, адрес на тот период, фамилия директора, управляющего заводом, поместьем и т.д. и время роботы

____

9. Предприятие с по : адрес

Ферма, бауэр с по : адрес

10. Работа в качестве япрофессияя______________________

11. Жилищные условия ясодержание в лагере, на ферме, свободное поселение и т.д.я______________________

____

12. Возвращение в СССР. Место отправки, причиная заболевание, травма и т.д., освобождение частями Советской Армии, армии США или др.я

____

Do redakcji "Głosu znad Niemna"

Jestem zmuszony skomentować, oświadczenie Pana Stanisława Sienkiewicza, skierowane do Delegatów II Zjazdu Związku Polaków na Białorusi w gazecie "Głos znad Niemna" Nr. 30, 1993 r.

Pierwsze zdanie oświadczenia nie jest pełne, poniekąd nie zawiera wyjaśnienia i treści wypowiedzi P. St. Sienkiewicza pod adresem Pana Apoloniusza Wolińskiego i okazji z jakiej była ona wygłoszona.

Pan Stanisław Sienkiewicz pisze, że w swojej wypowiedzi opierał się na ustnych oświadczeniach ludzi, nie mających na to udokumentowanych dowodów, zamiast powiedzieć wprost, że niesłusznie oskarżył Pana Apoloniusza Wolińskiego, sam nie mając udokumentowanych dowodów!

Zdanie o tym, że prasa w Polsce tę sprawę niepotrzebnie nagłośniła w oświadczeniu jest zbędne i może być rozpatrywane wyłącznie jako chęć usprawiedliwienia się i zmylenia opinii o swoim uczynku.

Dalej Pan Sienkiewicz pisze że "w tej sytuacji" czuje się zabowiązany złożyć Panu Apoloniuszowi Wolińskiemu serdeczne przeprosiny.

Przeprosiny Pan Stanisław Sienkiewicz powinien złożyć Panu Apoloniuszowi Wolińskiemu z racji swego niesłusznego oskarżenia, a nie "tej sytuacji". Zresztą tą sytuację stworzył sam Pan Sienkiewicz, a nie ludzie i prasa w Polsce, a do słowa "przeprosiny" lepiej by pasowało określenie "szczere" w co, analizując powyższe, trudno uwierzyć.

Z ostatniego zdania wyraźnie wynika, że Pan Stanisław Sienkiewicz czuje się zabowiązany złożyć Panu Apoloniuszowi Wolińskiemu przeprosiny, ale i tak i nie przeprosił Go. Czy nie lepiej by było po prostu przeprosić Pana Apoloniusza Wolińskiego?

Czł. Rady Naczelnej ZPB

Tadeusz Malewicz

Światowy Zlot Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej.

Zlot organizuje Wojewoda Łomżyński i Zarząd Główny Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej.

Według zamierzeń organizatorów zlotu łomżyńskie "Lato„94" będzie bogate w różne imprezy i uroczystości dla każdej grupy: dla dzieci i młodzieży, dla miłośników przyrody, tradycji itp.

Bogata będzie oferta wypoczynku i rekreacji, poznawanie folkloru i gospodarki naszego regionu. Są też przewidziane uroczystości religijno-patriotyczne, które uświetnią upamiętnienie ważnych kart historii Ziemii Łomżyńskiej.

Wolę uczestnictwa w Światowym Zlocie Przyjaciół Ziemi Łomżyńskiej można potwierdzić bezpośrednio w biurze organizacyjnym Zlotu. Biuro to udziela również szczegółowych informacji w zakresie organizacji zlotu.

Nasz adres:

Urząd Wojewódzki, 18-400 Łomża, ul. Nowa 2, Tel. 42-71 Poland.

26 sierpnia - NMP Częstochowskiej

Jasnogórska Pani

Jasna Góra - to symbol naszej religijności, łączący wszystkich Polaków, zarówno dziś, jak i przez trudne wieki niewoli. W okresie okupacji hitlerowskiej płonące przed obrazem Jasnogórskim świece, przypominały udręczonemu narodowi, że mimo obozów koncentracyjnych, mimo strasznych pęt niewoli polski naród żyje, bo żyje wierna mu Matka- Częstochowska Maryja.

W sanktuarium na Jasnej Górze Maryja szczególnie łaskawie wysłuchuje swoich ziemskich dzieci. Tu szukali mocy i siły królowie i hetmani, pisarze i poeci, ludzie prości i artyści.Tu słychać głos wszystkich wieków historii Polski- zawsze wiernej Bogu i kościołowi dzięki opiece i obecności Maryi Jasnogórskiej.

Historia nie może wskazać dokładnej daty jego powstania obrazu MB Częstochowskiej. Według legendy obraz był namalowany przez św. Łukasza ewangelistę, na desce stołu, przy którym modliła się i spożywała posiłki Maryja. Następnie dostał się do Konstantynopola, a potem na Ruś. Tu zaczął słynąć niezwykłymi łaskami. Podczas walk z Rusią za czasów Kazimierza W. był ukrywany w zamku w Bełzie. Książe Władysław Opolski dzięki wstawiennictwu Maryi odniósł zwycięstwo nad wojskami litewskimi i tatarskimi. Jedna ze strzał ugodziła w obraz i utkwiła w prawej jego stronie.

Gdy książe wybierał się w drogę powrotną na Śląsk, zabrano cudowny obraz. Konie jednak nie chciały ruszyć z miejsca. Wówczas Opolczyk złożył ślubowanie, że jeżeli przewiezie obraz na wybrane miejsce, wybuduje tam kościół i osadzi przy nim paulinów. Tak to znalazł się obraz na Jasnej Górze w pobliżu Częstochowy

W 1430 r. rabusie napadli na klasztor, ograbili skarbiec, pozabijali zakonników, którzy stawiali opór. Obraz zbeszcześcili (cięcia na twarzy) i połamany porzucili. Przewieziono go do Krakowa, gdzie sam Jagiełło zajął się jego restauracją. Wspaniale odnowiony wrócił na dawne miejsce i doznawał jeszcze większej czci.

Cudowna obrona Jasnej Góry podczas potopu szwedzkiego w 1655 roku upewniła naród, że Królowa Polski czuwa nad jego losem.

Od Jadwigi i Jagiełły, każdy z królów przyjeżdżał po swej koronacji, by złożyć hołd MB. Nie był w Częstochowie tylko Stanisław August Poniatowski.

MB Częstochowska w kopii swojego obrazu odwiedza każdą polską rodzinę, jest symbolem polskości i jest ze swoim narodem w dni radości i cierpienia.

Siostra Mirosława.

NASZE SIOSTRY

"Uklękły, żegnając się ze sobą. A siostra Stella, ich Matka, ich Przełożona uniosła rękę, błogosławiąc każdą."

Wtedy rozległy się strzały.

Siostra Stella pada pierwsza. A za nią kolejno siostry: Imelda, Rajmunda, Daniela, Kanuta, Sergia, Gwidona, Felicyta, Heliodora, Kanizja, Baromea.

Ofiara złożona Bogu za braci, została przyjęta. Budził się dzień - niedziela 1 sierpnia 1943 r. W Białej Farze klęczniki sióstr stały puste."

(Maria Starczyńska "Jedenaście klęczników").

Całą historię Kościoła katolickiego można przedstawić jako długi łańcuch ofiar, złożonych przez jego sługi w imię wiary, wolności i miłości do bliźniego.

Uroczysta koncelebra

Ta męczeńska tradycja, zaznaczona krwią wielu synów narodu polskiego: św. Benedykta, św. Andrzeja Boboli, św. Maksymiliana Kolbego, szczególnie się wiąże z losem katolicyzmu na naszych terenach. Jako ogniwo w tym świętym łańcuchu męczeństwa występuje ofiara jedenastu sióstr Nazaretanek z Nowogródka, które oddały swe życie za braci.

Komunia święta

Gdy śmierć groziła dziesiątkom aresztowanych zakładników, posiadających dzieci i rodziny, modliły się do Boga ze słowami: "Panie Boże, gdy potrzebna Ci jest ofiara z życia, - niech rozstrzelają raczej nas..."

Wymodliły dla siebie męczeństwo, bo Pan dla wybranych okazuje szczególną łaskę. Wymodliły również wielką chwałę i świętość, które będą zawsze otaczały ich czyn w oczach potomków.

Rozstrzelano ich o świcie 1 sierpnia 1943 r. na piątym kilometrze od miasta, za leśniczówką o nazwie "Batorowka". Nikt nie znał kierunku, w którym je wywieziono, nikt nie mógł przesądzać o ich losie, gdy szły ostatni raz ulicami Nowogródka do niemieckiego komisariatu. Dopiero ksiądz Zienkiewicz, jedyny wówczas kapłan w mieście, siedząc w konfesjonale, usłyszał od nieznanego penitenta: "Dziś rano Siostry zostały rozstrzelane". I to była straszna prawda, w którą trudno było uwierzyć.

Później, relacje przypadkowych świadków doniosły, o ostatnich chwilach życia Nazaretanek. O tym jak gorliwie się modliły tej ostatniej nocy, leżąc krzyżem w swojej celi i jak prosiły katów by, pozwolili im umrzeć w habitach, w pełnym stroju zakonnym.

Po kilku miesiącach jedyna z pozostałych przy życiu sióstr, Małgorzata, odnalazła grób swoich towarzyszek. W marcu 1945 r. dokonano ekshumacji zwłok, leżących w bratniej mogile i pogrzebano przy nowogródzkiej Farze. Od niedawna, po przeprowadzeniu urzędowej ekshumacji, spoczywają one w grobowcu, znajdującym się w bocznej kaplicy tejże świątyni.

Matka Generalna Teresa Jasionowicz

W roku 1990 ówczesny administrator apostolski na Białorusi ks. bp Tadeusz Kondrusiewicz, poczynił starania o rozpoczęcie procesu kanonizacyjnego 11 Sióstr, a dnia 18 września 1991 r. proces ten był oficjalnie otworzony przez Kurję Metropolitarną w Warszawie.

31 lipca br. minęła kolejna, 50-ta rocznica tragedii. Z tej okazji w Nowogródku odbyły się uroczystości religijne.

Uczestniczyło w nich liczne duchowieństwo katolickie z Białorusi, Polski, Litwy, Rosji, Siostry Nazaretanki z całego świata z Matką Generalną Zgromadzenia Teresą Jasionowicz na czele. By uklęknąć przed sarkofagem swych współsióstr, stąpiły pierwszy raz na ziemię nowogródzką s. Tadeusza, s. Teresa i s. Miriam z Rzymu, s. Florens i s. Monika z USA, s. Frances z Wielkiej Brytanii i s. Celina z Australii.

Oprócz miejscowych katolików, Msza św. przy murach nowogródzkiej Fary skupiła również pielgrzymów z innych parafii, grupy młodzieży z Polski oraz gości z zagranicy, przebywających wówczas w mieście, na I Światowym Zjeździe Nowogrodzian.

Od słów wielkiej czci dla heroicznego czynu jedenastu Nazaretanek rozpoczął ks. biskup Aleksander Kaszkiewicz, ordynariusz grodzieński, uroczystą koncelebrę. Wzięli w niej udział hierarchi Kościoła z Polski, Białorusi i Litwy: metropolita Mińsko-Mohylewski ks. apb. Kazimierz Świątek, księża biskupi Edward Ozorowski, Edward Samsel, Lucjan Chmielowiec, Edward Materski, ks. infułat Kuczyński, księża prałaci, licznie zgromadzeni kapłani.

O cenności każdej ludzkiej ofiary, z której wypływają źródła łaski i dobra, o odrodzeniu przez to w naszych duszach miłości i zatraconych wartości duchowych mówił w kazaniu ks. bp. Materski. Ten sam sens zawierały słowa z listu Ojca Świętego Jana Pawła II, skierowanego na ręce Matki Generalnej Teresy Jasionowicz: "Niech ta szczególna uroczystość będzie okazją, do wielkiej modlitwy o dar miłości, tak bardzo potrzebnej dziś każdemu człowiekowi i całemu światu".

W charakterze darów ofiarnych Siostry Nazaretanki złożyły na ręce biskupa Kaszkiewicza jedenaście pięknych czerwonych kwiatów i jedenaście świec - symbole męczeństwa, pamięci i miłości.

Miejsce byłego spoczynku sióstr męczennic

Ten właśnie dar miłości, przyniosły Kościołowi i ludziom na tej ziemi, siostry męczennice.

Laura Michajlik

Smutne modrzewie nad mogiłą...

Smutne modrzewie nad mogiłą,
Czarny wyniosły stoi krzyż
I jakąś dziwną tchnie on siłą,
Zbolałe serce wiodąc wzwyż.
Do Boga wiodąc co na krzyżu
Tysiącem krwawych brocząc ran
Umierał niegdyś na Golgocie
Za grzechy nasze konał Pan.
Do krzyża tego, do mogiły
Prowadzi wiele różnych dróg.
Dla dobra ludzi serca były,
Które w ofierze przyjął Bóg.
Dla dobra ludzi tę ofiarę
Z Nazaretańskich świętych Sióstr,
Za polskość naszą i za wiarę,
Którą nam Dom Chrystusa niósł.
Bóg tylko świadkiem ich kazania,
Zbrodni okrutnej - cały świat,
Która sierpniowa noc ostatnia,
Której dokonał Niemiec - kat.
Za miastem w lesie im mogiłę
Zgotował nasz najeźdzca - wróg.
Po latach do nas znów wróciły,
Bo tak zarządził Dobry Bóg.
Wróciły by swą Białą Farę
Jak dawniej żyjąc wiernie strzec,
By krzewić w sercach naszych wiarę,
Do Boga ciągle by nas wieść.
Smutne modrzewie piuropusze...
Żałobnie dźwięczy farny dzwon...
O Siostry Święte! nasze dusze
Przed Najwyższego wiedźcie Tron!

Maria Dobżyńska - Karawajska

SERCANIE

Życie zakonne w Kościele Katolickim

Zgromadzenie Księży Najświętszego Serca Jezusowego - Congregatio Sacerdotium a Sarce Corde Jezu (SCJ) - założone zostało w 1878 r. we Francji przez sługę Bożego o. Leona Jana Dehon, dlatego i tam, i we Włoszech zwane jest także Zgromadzeniem Księży Dehomianów. Do Polski, a dokładnie - do Krakowa przeszczepione zostało przez ks. Kazimierza Wiechecia w r. 1928, pod nazwą Księży Sercanów, zaczerpnięta z charyzmatu Zgromadzenia: "Być apostołami miłości Bożej i krzewicielami czci Najświętszego Serca Jezusowego".

Dla swojej działalności w Polsce znaleźli Sercanie grunt nader podatny, ale wkrótce - pozostając w zgodzie z regułą Zgromadzenia - rozpoczęli również działalność misyjną za granicą. Nasza rodzina zakonna jest dziś międzynarodowa, a Księży Sercanów spotkać można na czterech kontynentach świata - nie ma nas w Australii i na Antarktydzie. Około 3 tysiące Sercanów pracuje w 19 prowincjach - Polska jest jedną z nich. Różnią nas od siebie nasze języki ojczyste, ale wszystkich jednoczy realizowanie polecenia Ojca Założyciela: "Idźcie, dajcie poznać światu miłość Serca Jezusowego..."

Posłannictwo nasze pełnimy w następujących krajach Europy: w Austrii, na Białorusi, w Belgii, Finlandii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Irlandii, Jugosławii, Luksemburgu, Niemczech, Polsce, Portugalii, Wielkiej Brytanii, we Włoszech.

Na kontynencie amerykańskim: w Argentynie, Brazylii, Chile, Kanadzie, USA, Urugwaju, Wenezueli.

W Afryce: w Kamerunie, na Madagaskarze, w Mozambiku, w RPA i w Zairze.

W Azji: na Filipinach i w Indonezji.

W Polsce jest nas około 260 i pracujemy w ponad 20 placówkach. Zarząd prowincji mieści się w Krakowie: ul. Saska 2, 30-715 Kraków-Płaszów. Główne nasze domy zakonne znajdują się w Krakowie, Stadnikach (seminarium), Stopnicy (nowicjat), Tarnowie, Gdyni, Lublinie, Warszawie i Zakopanem. W kraju pełnimy przede wszystkim posługę misyjną i rekolekcyjną oraz prowadzimy duszpasterstwo parafialne w 15 ośrodkach.

Duchowość zgromadzenia to przede wszystkim poznawanie miłości Boga do człowieka oraz próba odpowiedzi na nią, dawanej przez świadectwo własnego życia i apostolstwo. Źródłem siły dla wspólnoty jest Eucharystia i adoracja wynagradzająca.

Ks. Stanisław Święch (SCA)

ZIEMIA KRWIĄ NAPOJONA
cz. II

W 1944 r. przyszli Sowieci, po jakimś czasie kilku chłopców z tej wsi zabrano do wojska; zaś rolników uwięziono za nieoddanie kontyngentu zbożowego. Nasiliły się łapanki mężczyzn w wieku poborowym, oddziały NKWD myszkowały po lasach, wyłapując ukrywających się tam mieszkańców...

Dzień 19 lutego 1945 r. był bardzo mroźny. Mieszkańcy wsi Łukszany i osady Dziejaki po nakarmieniu bydła siedzieli w ciepłych chatach. Raptem na ulicy pojawił się oddział żołnierzy. Ponad 20 masywnych i wygodnych sań, do których były zaprzęgnięte piękne konie. Zaczęli z nich wyskakiwać pokryci śniegiem ludzie, ubrani w krótkie białe kożuszki, mający na nogach ciepłe syberyjskie wojłaki a w ręku gotową do strzału broń.

Zwracał na siebie uwagę fakt, że wśród nich byli także osobnicy ubrani w mundury oficerów polskich, niemieckich i litewskich. Szybko zajmowali kwatery, konie stawiali do stajen, sanie do stodół lub pod szopy. Pan Jusiel mówi:"U mego brata Edwarda w Dziejakach zakwaterowało się dowództwo - trzech mężczyzn i dwie kobiety, które to ostatnie przedstawiły się mojej mamie jako Wala i Szura. Rozłożyły szybko coś w rodzaju maszynek do pisania i wyprawiwszy mamę do innego pokoju, zaczęły coś na nich wystukiwać.

Czarnowłosy wysoki dowódca w wieku około 50 lat kazał podać sobie kolację, po czym wszyscy posnęli, gdzie się dało znaleźć miejsce. Na podwórzu przechadzała się straż uzbrojona w karabiny maszynowe.

Nazajutrz, 20 lutego, w całej wsi Łukszany i osadzie Dziejaki było cicho, nawet psy nie szczekały, a na ulicy nie pokazała się żywa dusza.

Koło godz. 10 przyszedł do brata Edwarda dzierżawca folwarku Ławże, aby pożyczyć wialni do czyszczenia zboża. Aresztowali go "własowcy" za pół godziny taki sam los spotkał Bolesławę Radzinkiewicz, naszą stryjeczną siostrę. Podobnie się działo w wielu innych domach; kto przychodził trafiał w ręce "własowców".

Między godz. 12 a 13 od wsi Borówka do Łukszan wjechała na saniach samotna kobieta. Gdy zamierzała skręcić w kierunku Onżadowa, jak spod ziemi zjawił się przed nią wartownik i zatrzymał konie. Z podwórka Feliksa Andrzejewskiego wyszedł dość przystojny mężczyzna w mundurze oficera radzieckiego, zasalutował przykładając dłoń do "papachy" i zapytał: "Kuda pani naprawiłaś w takoj chołod?" Podróżna mimo zdenerwowania coś próbowała wyjaśnić. Podszedł również kapitan wojsk polskich i przykładając dwa palce do rogatywki zasalutował, mówiąc z uśmiechem : "Brr, jak zimno, a te nasze kobiety są takie dzielne..." Zbliżyło się jeszcze dwóch wojskowych. Jeden z nich był ubrany w płaszcz i spodnie niemieckie i wybełkotał: "Guten Tag, Frau!" Mówił coś do niej dalej w tym języku. Niewiasta kręciła głową na znak, że nic nie rozumie. Wojak w mundurze litewskim pośpiesznie wyksztusił:"Laba diena, panele, kur vožiojі?" i odszedł...

Podróżna widząc taką "międzynarodówkę" musiała pomyśleć, iż są to tzw. "własowcy", rozbitkowie różnych oddziałów antyradzieckich, jakowych nie brakło w ostatnich latach wojny na tym terenie.

Oficer w stopniu polskiego kapitana kazał innym odejść i zaczął rozmawiać z kobietą, gdyż ta znała tylko język polski..." Wypytywał ją, widocznie, skąd, dokąd, w jakim celu się udaje. Od czasu do czasu mówił komplementy robiąc aluzje do urody młodej niewiasty. Wzbudził tym jej zaufanie i uśpił czujność. W pewnej chwili kobieta podniosła się i wyciągnęła spod posłania pepeszę. Kapitan zapytał, czy ma amunicję do niej. Odparła przecząco. Oficer przywołał do siebie wartownika. Ten zaś po kilku minutach przyniósł torbę nabojów do tej broni. Na pożegnanie kapitan poprosił kobietę, by w Onżadowie dowiedziała się, ilu tam jest milicjantów i żołnierzy NKWD i, wracając tą samą drogą, obowiązkowo skontaktowała się z nim. Obiecała to uczynić. Była chyba oczarowana miłym obejściem "polskiego własowca..."

23 lutego doszło po uprzednich kontaktach dowódców do gromadnego spotkania akowców polskich z rzekomymi "własowcami", a faktycznie z zamaskowanym oddziałem specjalnym NKWD. I znów oddajmy głos Franciszkowi Jusielowi: "Tego wieczora piło. Od picia wódki uchylał się jedynie porucznik, ale Wala się "zaopiekowała". Zaczęła go obejmować, całować i narzekać, że nie chce z nią wypić "za drużbu". Zarzyzykował wreszcie i wypił pół szklanki, którą mu Wala bez przerwy podsuwała. Po kilkunastu minutach wymiotował, łapał się za serce, zataczał. "Niczego, niczego, zawtra wsio projdiot" - powtarzała opiekująca się nim Wala.

Koło godz. 23 czarny dowódca zaczął udawać pijanego i wreszcie krzyknął: "Na siegodnia chwatit, zawtra okonczim!"

Goście władowali się do sań i odjechali w kierunku Ławż. Nie zdążyły zamknąć się za nimi drzwi, a już Szura i Wala pośpiesznie uwijały się przy nadająnikach. Czarny dowódca wyszedł na podwórko, przywołał do siebie jednego z wartowników i głośno rozkazał: "Czierez 10 minut triewoga!" W Dziejakach i Łukszanach wśród "własowców" zapanował niesamowity ruch, wyciągano sanie, zakładano konie itd. Po kwadransie tabor stał gotowy do odjazdu. Na saniach siedzieli żołnierze z gotową do strzału bronią, lecz umundurowanie teraz na sobie mieli wyłącznie sowieckie. Po kilometrze oddział skręcił w prawo, w kierunku wsi Poddębie, następnie w kierunku wsi Jonkuny i wreszcie skierował się na Ławże.

Mieszkańcy Ławż spali, nie podejrzewając nic złego.

Gdy tabor skrył się w lesie, mój brat Edward wyszedł na podwórko, aby zamknąć stajnie, wszędzie było cicho, jedynie w Ławżach niesamowicie wyły psy. Mama po zmyciu naczyń wyniosła brudną wodę na podwórko. Nagle ze strony Ławż rozległy się pojedyncze początkowo, a niebawem liczne strzały i serie z cekaemów; rozbłysła rakieta.

Pociski dziurawiły ściany drewnianych zabudowań Ławż, w których spały dzieci, kobiety, odpoczywali wszyscy mieszkańcy, łącznie z akowcami i zatrzymanymi ludźmi ze strony."

Od zapalających pocisków stawały w płomieniach słomiane strzechy, do nieba wzbijał ogień razem z płaczem dzieci i jękami matek. Akowcy pośpiesznie chwytali za broń, na wpół ubrani wybiegali i zajmowali stanowiska obronne. Matki i babcie ubierały w pośpiechu dzieci i wnuki, nie wierząc jeszcze, że robią to po raz ostatni w życiu swym i maluchów. Ryk palącego się bydła, rżenie koni, wycie uwiązanych psów, lament ludzi, strzały, "Hura!"atakujących "własowców" - wszystko się zlało we wstrząsającą symfonię zdrady i śmierci.

Przewaga liczebna i ogniowa strony radzieckiej była przygniatająca. Spośród 53 akowców tylko Stanisław Symonowicz zdołał się uratować. Natomiast z osób cywilnych uszło z życiem 6 osób. Wiedzieli, że w studni jest mało wody, skoczyli więc do niej, zatykając dzieciom usta, aby nie zapłakały i nie zdradziły kryjówki. Gdy zbrodniarze odjechali, wydostali się po sznurku na górę. Omijając drogi i pola, idąc tylko przez las, dotarli do wsi Niegibiany, gdzie ich ubrano, nakarmiono i ukrytych w słomie na wozie odwieziono za Wilno, aby nikt nie wiedział, że byli świadkami straszliwej zbrodni.

"Własowcy" po spacyfikowaniu Ławż chodzili po zgliszczach, dobijali rannych, zrzucali do niektórych studzień granaty, a nie spalone budynki po ich przeszukaniu puszczali z ogniem. Zabitym zdejmowali z nóg co lepsze buty. Wszystkie postrzelane świniaki ładowali na sanie. Po przeszukaniu krzaków morderców ruszyli w kierunku wsi Jusieliszki. Spotkanego po drodze Jana Michniewicza zatłukli kolbami. Przejeżdżając koło starego cmentarza ofiarę mordu nadziali na metalowy krzyż i odjechali w kierunku Onżadowa.

Na trzeci dzień po dokonaniu tej krwawej zbrodni zjawiły się w okolicy liczne oddziały NKWD, MSW, przedstawiciele lokalnych władz radzieckich. Zatrzymywali oni każdego napotkanego, sprawdzali dokumenty i barwnie a z przejęciem opowiadali, jak to "bieło-Polaki" wymordowali w Ławżach tych niewinnych ludzi...

(Znana to zresztą od dawna cecha zaborcówrosyjskich, że przepadają nie tylko za popełnianiem najkrwawszych zbrodni, ale też za niesłychanie cynicznym i przewrotnym zwalaniem swej winy i odpowiedzialności na innych, najlepiej na sameofiary. Przy czym ich niegodziwość jest bezprecedensowa i nie ma analogii w dziejach ludzkości. Jeden z przykładów: Sowieci wymordowali 23 tysiące polskich oficerów i inteligentów w Katyniu pod Smoleńskiem w 1940 r., a następnie w 1944 r., by spowodować zamęt propagandowy na szerokim świecie, zmasakrowali polsko-białoruską wieś pod Mińskiem o podobnie brzmiącej nazwie Chatyń.

W pierwszym przypadku próbowali zwalać winę za zbrodnię na Niemców, w drugim - na własowców. Wznosząc zaś w Chatyniu okazały kompleks pomników i sprowadzając tam miliony turystów z całego świata, jak by próbowali zmylić tenże świat o tragedii w Katyniu. Improwizacje naprawdę szatańsko genialne!..)

Franciszek Jusiel opowiada, co zobaczył wówczas na miejscu spalonej wsi: "Ławż nie było. Wszędzie po byłych podwórkach leżały trupy pomordowanych dzieci, kobiet, mężczyzn. Jeden z mieszkańców "siedział" martwy przy płocie z przedziurawioną głową. Żona Jerzego Dziadulewicza leżała twarzą do góry, a w jednym i drugim ręku trzymała rączki swych nieżywych wnucząt. Dziewczynka miała pięć lat, chłopczyk siedem. Wszyscy mieli przestrzelone głowy. Nieopodal leżeli zabici rodzice tych dzieci. Przy resztkach każdej z ośmiu zagród obraz wyglądał w sposób podobny".

Pomordowanych cywilów pogrzebała miejscowa ludność na cmentarzu w Onżadowie. Natomiast akowców na rozkaz NKWD złożono we wspólnym płytkim grobie w Ławżach. Miała to być pułapka na rodziców, braci, żony polskich partyzantów, którzy, oczywiście, chcieliby zabrać ich ciała i pogrzebać na cmentarzach. Bolszewicko-moskiewskie bestie nie miały czci nawet do majestatu śmierci.

Z tego piekła uszło z życiem tylko kilka osób: Aleksander, Jan i Wacław Dziadulewiczowie oraz parę członków ich rodzin.

Zbrodni w Ławżach dokonali ówcześni pracownicy NKWD z Oszmiany. Nikt z tych zbrodniarzy nie stanął dotychczas przed sądem. Jest jednak na to najwyższy czas, bo przecież Bóg jest cierpliwy, lecz sprawiedliwy.

Dr. Jan Ciechanowicz

W Wołkowysku, w kościele była odprawiona Msza Św. w intencji Ś.P. sztabs-kapitana Stanisława Zawistowskiego, dowódcy oddziału powstańców powiatu wołkowyskiego, w 130 rocznicę jego egzekucji. Po zakończeniu Mszy Św. zgromadzeni udali się na cmentarz Wojskowy. Przy pomniku bohaterom poległym w walce za Ojczyznę była rozwinięta biało-czerwona flaga. Do zgromadzonych zwróciła się pani Kazimiera Bućko. Opowiedziała o życiu i czynach dowódcy powstania powiatu Wołkowyskiego sztabs-kapitana S. Zawistowskiego, który został rozstrzelany przez władze rosyjskie i pochowany na ul. Grodzieńskiej (obecnie skrzyżowanie ulic S. Pankowej i Czkałowa). W czasie II Rzeczypospolitej Polski na jego grobie był postawiony dębowy krzyż z dwiema skrzyżowanymi kosami. Ten krzyż stał aż do końca lat 60-ch bieżącego stulecia. W ogrodzie domostwa gospodyni domu stale sadziła kwiaty koło krzyża.

Po zakończeniu przemówienia odśpiewano modlitwę "Anioł Pański". Następnie dzieci deklamowały wiersz o żołnierzu polskim, a z poematem o dążeniu Polaków do niepodległej i wolnej Polski wystąpił Czesław Kresło; Franciszek Rozwadowski opowiedział fragment utworu Cypriana Norwida "Moja Ojczyzna". Pani Leonarda Szyczko wykonała swój własny wiersz "O Ojczyźnie". Z grona zebranych dużo było chętnych, którzy wychodzili na środek zgromadzenia i deklamowali wiersze, dopełniali szczegóły z historii powstania 1863 r. w Wołkowysku. Uroczystość zakończono odśpiewaniem "Roty" i "Jeszcze Polska nie zginęła".

Z cmentarza wojskowego zgromadzeni udali się na ul.S.Pankowej, gdzie znajduje się mogiła sztabs-kapitana S. Zawistowskiego. Na skrzyżowaniu ulic S.Pankowej i Czkałowa stoi dom ogrodzony niewysokim płotem, w ogrodzie na zatartej mogile nie ma już krzyża. Zebrani w skupieniu i ciszy oddali hołd dowódcy Powstania w Wołkowysku.

Fabian Roztworowski
Wołkowysk

CUD NAD WISŁĄ

Ciąg dalszy ze str. 2

aby rozpocząć odciążające natarcie 5 armii. Naczelny wódz postanowił przyśpieszyć o jeden dzień atak znad Wieprza. Dowództwo nad dywizjami walczącymi na przedmieściu warszawskim gen. Hallera powierzył gen. Lucjanowi Żeligowskiemu.

15 sierpnia w święto Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny kolejne ofensywy polskie przynoszą rezultaty. Wojska rosyjskie zostają wyparte z Izabelina, Wólki Radzymińskiej i Dąbkowizny. Wileński pułk piechoty brawurowym atakiem, przy wsparciu czołgów zdobywa Radzymin, aby niebawem go opuścić w wyniku sowieckiej kontrofensywy. W walkach, oprócz czołgów brało również udział polskie lotnictwo. Trwają zacięte walki o Mołków Nowy i Czarną. Wieczorem wyrusza nowe natarcie na Radzymin. O godz. 21 miasto zostaje wyzwolone. Przybył do niego dowódca frontu gen. Józef Hiller, by podziękować żołnierzom za bohaterską postawę.

Następnego dnia trwają ciężkie walki o odrzucenie wroga za pierwszą linię polskiej obrony, która biegła wzdłuż rzeki. **Tegoż dnia ruszył atak grupy manewrowej pod dowództwem Józefa Piłsudskiego przesądzający o ostatecznym zwycięstwie Polaków w bitwie o Warszawę i o losach całej Polski.**

Zwycięska bitwa nad Wisłą podparta miesiąc później zwycięstwem nad Niemnem zmusiła bolszewicką Rosję do obrony i wyzbycia się na jakiś czas, marzeń o przeniesieniu rewolucji na obszar całej Eurpy. Bitwa warszawska jest przykładem genialnego, strategicznego i sprawnego działania.

A.W.

Z BRAZYLII DO KAZACHSTANU

I znów pieśni, przyśpiewki, tańce ludowe ze wszystkich ziem polskich zawładnęły Rzeszowem. Miasto to po raz dziewiąty gościło polonijne zespoły folklorystyczne. Tym razem z Białorusi, Brazylii, Czech, Francji, Holandii, Kanady, Litwy, Rosji, Szwecji, Ukrainy, USA i Wielkiej Brytanii. Było wśród nich wyjątkowo dużo debiutantów, takich jak np. "Gaik" z Petersburga, "Lwowiacy" ze Lwowa, "Radomianie" z Liwonii /USA/, "Lechici" z Grodna.

IX Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych rozpoczął się 25 lipca br. roztańczonym i rozśpiewanym korowodem wszystkich uczestniczących w nim zespołów. Z placu przed Filharmonią dotarły one przed ratusz - gdzie prezydent miasta Rzeszowa Mieczysław Janowski wręczył symboliczne klucze Polonusom z "Krakowiaka" w Bostonie najstarszemu weteranowi festiwalowych spotkań.

Uroczystego otwarcia Festiwalu dokonał prezes "Wspólnoty Polskiej" Andrzej Stelmachowski. Odczytał również list od premier RP Hanny Suchockiej, która dziękowała za zaproszenie i pozdrawiała uczestników i gości Festiwalu. Gdy prezes Andrzej Stelmachowski wypowiedział sakramentalne: Festiwal ogłaszam za otwarty - nad ratuszem, rynkiem i pobliskim pomnikiem Kościuszki uniosła się chmara wielobarwnych baloników i zabrzmiała pieśń "Marsz, marsz Polonia".

Uroczystość otwarcia Festiwalu poprzedziła Msza Święta odprawiona przez księdza biskupa Kazimierza Górnego w intencji środowisk polonijnych.

W dotychczasowych festiwalach uczestniczyło 120 zespołów z całego niemal świata. Ogółem przez festiwalowe estrady w Rzeszowie przewinęło się w sumie 300 zespołów.

Zespół "Lechici"

W tegorocznej imprezie po raz pierwszy wziął udział grodzieński polski zespół pieśni i tańca "Lechici" pod kierownictwem Reginy Zawadzkiej. "Lechici" zaprezentowali "Czas kresowy" - barwne widowisko słowno-muzyczne, a także mazura i kujawiaka w odmiennej koncepcji choreograficznej.

Ten zespół został Honorowym Laureatem IX Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych Rzeszów„93, otrzymał również antenę satelitarną ufundowaną przez Stowarzyszenie "Wspólnota Polska". W konkursie "Miss Festiwalu" wygrała też Grodnianka - a została nią członkini zespołu "Lechici" Maria Cimofiejewa.

W ramach Festiwalu zorganizowano Kurs Etnograficzny dla Polonii, który pomyślany został jako prezentacja tradycji i współczesności regionów Polski. Uczestnicy kursu brali udział w inauguracji i zakończeniu rzeszowskiego Festiwalu.

Godnym podkreślenia jest również szeroki udział w Festiwalu uczestników innych imprez polonijnych, w tym kolonii, warsztatów artystycznych i Studium dla Instruktorów Polonijnych Zespołów Folklorystycznych z Lublina oraz absolwentów-choreografów, prowadzących w świecie zespoły artystyczne.

Opracowała Irena Artisz.

AKWARIUM

Wiktor Suworow

Najważniejsza część wyposażenia żołnierza Specnazu, to obuwie. Nie licząc, oczywiście, spadochronu.

Buty te, wykonane z grubej miękkiej skóry wołowej, są znacznie lżejsze, niż wyglądają. Na każdym bucie masa pasków i zapięć: dwa paski wokół pięty, jeden szeroki wokół stopy, dwa - wokół goleni. Paski również bardzo miękkie. But jest sumą tysiącletnich doświadczeń. Przecież tak szykowali się do wypraw nasi przodkowie: owijali stopy miękką skórą i ściskali rzemieniami. Moje obuwie to właśnie miękka skóra i rzemienie.

Jednakże przodkowie nasi nie mieli pojęcia o takich podeszwach. Podeszwy są grube, szerokie i miękkie. Ale miękkie wcale nie oznacza, że nie są odporne. Każda podeszwa zawiera trzy tytanowe płytki, zachodzące jedna na drógą, jak rybie łuski - bardzo wytrzymałe i zarazem elastyczne. Takie łuski - wykonane z tytanu stosuje się w kuloodpornych kamizelkach. Żaden pocisk ich nie przebije. Naturalnie, nie wstawiono ich w te podeszwy, by chroniły od

SPECNAZ III

pocisków. Te płytki tytanowe mają ochraniać stopę przed kolcami i szpikulcami, porozrzucanymi najczęściej wokół obiektów pod specjalnym nadzorem. Gdyby zaszła potrzeba, na tych podeszwach można biegać nawet po rozżarzonych węglach. Płytki odgrywają ponadto jeszcze jedną istotna rolę: po bokach wystają nieco poza krawędź podeszwy i mogą służyć jako zaczepy do wiązań narciarskich.

Wzór na podeszwach został skopiowany z butów używanych przez naszych potencjalnych przeciwników. W zależności od terenu działania, możemy zostawiać standardowe ślady wojsk amerykańskich, francuskich, hiszpańskich, czy jakichkolwiek innych.

Ale najlepsza sztuczka na czymś innym polega: obuwie dywersanta, a ściślej mówiąc Ob-S, ma obcas z przodu a podeszwę z tyłu. Tak więc dywersant idzie w jednym kierunku, a jego ślady w kierunku przeciwnym. Zrozumiałe,że obcas jest cieńszy, a podeszwa grubsza, aby nie było kłopotów z chodzeniem.

Doświadczonego tropiciela śladów oszukać się nie da. Wie doskonale, że podczas marszu czubek buta zostawia znacznie głębszy ślad, niż pięta. Ale czy wielu jest takich, którzy wpatrują się w ślady żołnierskich butów? Czy wiedzą, że czubki powinny zostawiać głębszy ślad? Czy zwrócą uwagę, że raptem pojawił się ślad, który ma wszystko na opak? A ilu z nich potrafi wyciągnąć z tego odpowiednie wnioski? Komu może w ogóle zaświtać w głowie pomysł buta z obcasem na nosku i podeszwą na pięcie? Komu przyjdzie na myśl, że skoro ślady wiodą na wschód, to znaczy,że człowiek posuwa się na zachód?

A my też nie w ciemię bici. Dywersanci jak wilki, w pojedynkę nie chodzą. I jak wilki idziemy po własnych śladach. Spróbuj, zorientuj się, ilu nas było w grupie - trzech czy stu? A gdy po tych samych śladach przemaszerowało wiele nóg, to taki szczegół jak głębokość śladu obcasa przestaje być możliwy do odróżnienia.

Na głowie żołnierz Specnazu nosi hełm-pilotkę. Zimą - ze skóry i futerka, z jedwabną podkładką, latem - bawełniany. Hełm składa się z dwóch części: pilotki i maski. Pilotka nie powinna nigdy, pod żadnym pozorem i w żadnych warunkach zsunąć się zgłowy, nawet podczas desantu. Z zewnątrz musi być zupełnie gładka,

Ciąg dalszy na str. 6

Powracam we wspomnieniach

Szanowni Redaktorzy-Grodnianie

Parę lat temu próbowałem nawiązać kontakt, ale może było jeszcze zbyt wcześnie, bo moje starania okazały się niewypałem. Później doszedłem jednak do wniosku, że wspomnienia są pełniejsze i głębsze gdy dokonuje się ich w samotności i w odległości. Są wówczas prawdziwsze bez patyny rzeczywistości. Są niezo hydzone tym czego już nie ma. Na te z dodatkiem odczuć wizualnych, które są konieczne gdy ma się dzieci, aby przekazać pokazując, jest już za późno, bo dzieci duże, wnuki jeszcze drobiazgiem, a ja połamany. Gdy jednak ujrzałem grodzieńskie kasztany w blasku pełnego kwitnienia zmiękłem i piszę do Was ten list.

Przypomniał się bowiem ten ostatni, rozłożysty o grubych konarach niczym fotele, gdzie siadywaliśmy fajcząc skręty z machorki również grodzieńskiej z których dymy skrywało jego gęste listowie. Na nim pobierałem pierwsze światłe nauki o męskich sprawach będąc już po ćwiczeniówce uczniem pobliskiego gimnazjum. Działo się to bowiem na ulicy Kirchowej, nazwanej później Kościelną, a po naszym wyjeździe Akademicką, za starym pełnym wysokich brzóz cmentarzem już nie użytkowanym, z którego odważniejsi przynosili zaśniedziałe obrazy, i za białym jednopiętrowym domem w którym zamieszkiwaliśmy chyba po pani Nałkowskiej.

Otarcie się o problemy kresowe, obcowanie z "tutejszymi", zaowocowały po 17 września 39 roku i tak pokierowały piórem i słowem, że w Starobielsku byłem tylko do grudnia. Jadąc do Reichu przez Lublin "wysiadłem".

Grodno ciągnęło jednak jak magnes i gdy nadarzyła się okazja powędrowaniem, a moje wrażenia przekazuję "Alei Brzozowej". Jeżeli uznacie za godne aby znalazły się na łamach Waszego Magazynu będzie mi bardzo miło.

kl. II Gimnazjum im A. Mickiewicza rok szkolny 1931/32

Z pięknem zabytków Grodna, tak miło pokazanych przez pana Auguścika, obcuję często dzięki dziwnie, bo jedynie uratowanym z naszego dobytku albumom ze zdjęciami fotografika artylerzysty pana Zygmunta Charlewskiego. Jego prace były nagradzane i wykorzystane w wydawnictwach centralnych. W najstarszym z albumów, który przekazałem rodzeństwu w Anglii, a którego miejscem urodzenia był pawilon położniczy za uratowaną wspaniałą bramą Nowego Zamku, są zdjęcia z cmentarza starorosyjskiego z wysokimi kolumnami nagrobnymi, oraz zdjęcie również nie istniejącego starego drewnianego młyna z czasów Tyzenhauza w Łosośnie.

Łatwiej będzie odtworzyć pamięć o wspaniałych ludziach którzy działali na rzecz zachowania piękna, humanizmu i umiłowania regionu a nie polityki. Doktor Śleszyński imponował mi nie umiłowaniem zawodu i pracy społecznej, nie szczęśliwą ręką operatora tak cenną przed erą antybiotyków, lecz Fordem z odkrywanym dachem, który czekał na swego pana przed domkiem na Piaskowej. W drugiej połowie lat dwudziestych rzadkością było posiadanie takiego wehikułu. Gdy wychodziłem z Matką po zakupy z Zaułka Piaskowskiego później nazwanego Piaskową, a doktor uruchamiał maszynę kręcąc korbą trudno było mnie odciągnąć od tego widoku. Niestety martwy przedmiot okazał się być złośliwy i pozostawiony na biegu, a może i hamulcu, który puścił powodując śmierć swego pana mającego utrudnioną ucieczkę przez ułomną nogę po ranach wojennych.

Kończąc ten przydługi list pragnąłbym jeszcze wspomnieć o trzecim nazwisku osoby godnej zachowania o niej pamięci pośród Grodnian. Był nią profesor gimnazjalny, przyrodnik Jan Kochanowski, założyciel muzeum przyrodniczego oraz współzałożyciel, organizator i opiekun ogrodu zoologicznego. Ogród, chociaż mały lecz pięknie położony z przepływającą Horodniczanką w okolicach dworca jak muzeum, szczycił się posiadaniem bobra. Wówczas żadne zoo w Europie nie mogło się tym pochwalić. Był to ranny zwierzak uratowany i wyleczony przez grodzieńskich lekarzy weterynarii na czele z doktorem Sidorem, a uhonorowany zdjęciem z łapką w gipsie przez pana Charlewskiego.

Profesor Kochanowski był również założycielem towarzystwa miłośników przyrody którego piękną odznakę nosili tylko czynni członkowie. Niestety jest słabo widoczna na piersi kolegi stojącego po lewej stronie zdjęcia, które posyłam. Moja głowa za nim i za przeszklonym domkiem. Profesor po przeciwnej stronie, wysoki, zawsze bardzo elegancko noszący się. Domki robione były na zajęciach praktycznych, a fotografowaliśmy się przed ich założeniem na drzewach w parku miejskim za gimnazjalnym parkanem. Może jeszcze ktoś żyje z tej grupy?

Zbigniew Ślaski

POLSKIE DATY: 1807

Księstwo Warszawskie zostało utworzone przez Napoleona I na mocy pokoju zawartego z carem w Tylży (1807). Powstało z ziem II i III zaboru pruskiego (tylko Gdańsk pozostał wolnym miastem, a okręg białoruski przyłączono do Rosji) pod berłem sojusznika Francji, króla saskiego Fryderyka Augusta. Ustrój określała konstytucja z 22.VII.1807 r. Napoleon traktował to nowe państwo jako swą wschodnią forpocztę. Toteż o jego sprawach wewnętrznych, jak i o polityce zagranicznej decydował rezydent francuski. Bez skrupułów wykorzystywano Polską gospodarkę. Niepodległość Księstwa przejawiała się natomiast w administracji, nauce i oświacie oraz w dziedzinie wojskowości. Po klęsce Napoleona Księstwo Warszawskie zostało opanowane przez wojska carskie, a następnie w 1815 r. zlikwidowane decyzją kongresu wiedeńskiego.

IMIONA POLSKIE
Ludwik

Jest to imię pochodzenia germańskiego, ale znane głównie we Francji jako Louis, w tym przede wszystkim jako imię królów francuskich. W Polsce znane już od XIII w. Rozpowszechniło się w całej Europie i poza nią głównie dzięki św. Ludwikowi IX (1214 - 1270), królowi francuskiemu, który poniósł śmierć męczeńską w wyprawie krzyżowej do Palestyny. On to, reformując system monetarny, kazał wybijać na monetach słowa: "Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat" (Chrystus zwycięża, Chrystus króluje, Chrystus panuje). Stały się one po ustanowieniu przez Papieża Piusa XI w r. 1925 święta Chrystusa Króla (obchodzonego od r. 1969 w ostatnią niedzielę roku kościelnego) hymnem papieskim, który po polsku brzmi: Chrystus wodzem, Chrystus królem, Chrystus władcą nam.

Imię Ludwik jest dwuczłonowe: w I członie mamy rdzeń chlod- lub chlud- o znaczeniu „sławny„, a w II wik o znaczeniu „walka, bitwa„, całe więc imię mówiło o odnoszeniu sławy w walkach. Odpowiednim pod względem znaczenia imieniem słowiańskim jest Sławobor, jako że człon II -bor zawiera ten sam rdzeń, który mamy w rosyjskim wyrazie borba „walka„. Dawniej imię Ludwik brzmiało Chlodwik, dopiero po zaniku początkowego Ch- ukształtowała się współczesna postać Ludwik.

Najczęstszym zdrobnieniem imienia Ludwik jest Ludwiczek lub Ludwiś, nazwisk od omawianego imienia mamy stosunkowo dużo, np. Ludwik i Ludwig, Ludwiczak, Ludwiczek, Ludwikowicz, Ludwin, Ludwiniak, Ludwiński, Ludwisiak i inne. Znana też dość powszechnie jest forma żeńska imienia Ludwik - Ludwika.

Edward Breza

Czy wiecie że...

W największej bitwie I wojny światowej, pod Sommą we Francji /1 VII - 19 XI 1916 roku/, ogólne straty wyniosły 1 043 896 żołnierzy. Alianci stracili w niej 623 907 żołnierzy, a Niemcy - 419 889.

W największej bitwie II wojny światowej, pod Stalingradem, zakończonej 31 I 1943 r. zginęło 2 100 000 żołnierzy i ludności cywilnej oblężonego miasta. Tylko 1 515 mieszkańców Stalingradu /z 500 000 przed wojną/ pozostało przy życiu. Taki był koszt ludzki bitwy, która została potem uznana za "przełomową" w czasie tej wojny.

W trakcie oblężenia Leningradu /dzisiejszy Sankt Petersburg/, które trwało 880 dni /od 30 VIII 1941 do 27 I 1944/, zmarło 1,3 - 1,5 mln obrońców i mieszkańców tego miasta. Jak się potem okazało, obrona Leningradu nie była - z punktu widzenia strategicznego - potrzebna, ale taka była wola Stalina: utrzymać miasto za wszelką cenę.

Spotkanie dla Was

Profesor dr. hab. Tomasz Strzembosz jest osobą szeroką znaną w świecie naukowym przede wszystkim jako historyk, rzetelny badacz okresu II wojny światowej. Od dziejów Szarych Szeregów i innych organizacji młodzieżowych, poprzez problem konspiracyjnej walki zbrojnej w Warszawie i akcje AK do problematyki polskiego państwa podziemnego. Ostatnia z wielu książek i publikacji profesora Strzembosza - to "Katyń. Dokument zbrodni." Solidna praca, powstała przy współautorstwie prof. K. Jasiewicza po zbadaniu dokumentów z rosyjskich archiwów, dotyczących sprawy katyńskiej.

Tomasz Strzembosz jest profesorem na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL, jednocześnie prowadzi pracę naukową w Instytucie Studiów Politycznych PAN.

Harcerz (od 1945 r.) jest obecnie przewodniczącym Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej.

Laura Michajlik Panie Profesorze, mimo, że Pan się realizował jako naukowiec w ciężkich czasach, potrafił Pan zdobyć i zachować autorytet rzetelnego badacza historii, nie ulegającego wpływowi i zmianom klimatu politycznego. Godna szacunku postawa Pana jest przykładem zachowania autentycznego naukowca, intelektualisty. Czy była to łatwa droga?

T.S. Moja droga była dość specyficzna. Wielką rolę w moim życiu odegrała rodzina, która była rodziną chrześcijańską i w której wartości humanistyczne i wartości narodowe były bardzo żywe.

Studia rozpocząłem na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, na 3 rok przeniosłem się na Uniwersytet Warszawski. Nie mogłem ich normalnie zakończyć, bo po trzecim roku ze względów politycznych nie pozwolono mi robić tzw. studium magisterskiego, chociaż byłem bardzo dobrym studentem. Po ukończeniu 3 lat historii i otrzymaniu tzw. dyplomu zawodowego, rozpocząłem pracę w Archiwum miasta Warszawy, ale w rok potem, z inicjatywy organizacji młodzieżowej ZMP zostałem z pracy usunięty. Zarzucono mi fanatyzm religijny. Przez 3 miesiące pracowałem jako robotnik, a potem dostałem się do Muzeum Historycznego Warszawy i tam przez 12 lat pracowałem w dziale oświatowym, oprowadzając wycieczki. Równocześnie kończyłem studia zaoczne. Moja praca magisterska, która dotyczyła Warszawy w XVI w. została opublikowana jako książka. Od roku 1958 rozpocząłem studia nad dziejami najnowszymi. Najpierw zająłem się wojennym tajnym harcerstwem - nosiło ono kryptonim "Szare szeregi", potem historią walki zbrojnej w Warszawie, dziejami AK i polskim państwem podziemnym. W 1966 zauważono moje artykuły, zostałem przeniesiony służbowo do Instytutu Historii PAN, do pracowni, zajmującej się badaniami nad II wojną światową. W 1972 obroniłem pracę doktorską na UW. w 1982 r. habilitowałem się na KULu, ale docenturę otrzymałem nie zaraz po habilitacji, jak inni, ale 7 lat później - nadal byłem uważany za człowieka, który ze względów politycznych nie powinien awansować. Dlatego też docenturę otrzymałem dopiero w 1989 r. a profesurę w 1991.

L.M Z KULem związał się Pan nie przypadkowo?

T.S. KUL był mi bliżej jako uczelnia katolicka i miał jeden wielki walor - na KULu się nie kłamało. Ja zresztą nigdy nie mówiłem co innego na forum publicznym i co innego prywatnie. W okresie stanu wojennego przejechałem całą Polskę z wykładami, które miałem albo w kościołach, albo w mieszkaniach prywatnych. Działałem także w podziemiu.

W 1989 r. wróciłem do harcerstwa, z którym związałem się w 1945 r. W 1981 r. byłem wiceprzewodniczącym Niezależnego Ruchu Harcerskiego, a od 1989 r. jestem przewodniczącym Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, organizacji niezależnej, która nie ma żadnych powiązań z komunistycznym harcerstwem lat 1949-1955 i 1960-1980.

Przy okazji chciałbym wyraźnie podkreślić, że ZHP, który powstał na Litwie i powstaje na Białorusi i Ukrainie nie jest częścią ZHR, tylko samodzielną organizacją harcerską.

L.M. Czy mając harcerstwo w polu swoich zainteresowań zetknął się Pan z działalnością harcerzy na Wschodzie w 1939 roku?

T.S. W walkach z Niemcami wzięła udział młodzież z różnych organizacji, nie tylko harcerze. Tu na Wschodzie była to głównie młodzież z Przysposobienia Wojskowego (PW), harcerze i członkowie Związku Strzeleckiego. Po zajęciu tych terenów przez Armię Czerwoną młodzież odegrała wielką rolę wszędzie tam, gdzie trzeba było zaprezentować postawę oporu moralnego, tam, gdzie szło o godność Polaka. W Białymstoku władze radzieckie postanowiły zorganizować wielki pochód z okazji rocznicy rewolucji październikowej 1917 roku. Było to 7.XI.1939 r. Kazano iść w pochodzie młodzieży szkolnej z wszystkich białostockich gimnazjów. Młodzież poszła, ale zamiast przed trybunami krzyczeć "Hurra", przeszła trzymając głowy nisko spuszczone, a chorągiewki albo rzucano na ulice, albo wyrzucano przy samej uczelni. Nie wiem, jak nazwać taką demonstrację oporu i sprzeciwu? Są setki dokumentów, świadczących o tym, że młodzież obok robotników i chłopów, stawiała najsilniejszy opór sowietyzacji.

CDN.

Rozmawiała Laura Michajlik.

AKWARIUM
Wiktor Suworow

Ciąg dalszy ze str. 5

bez jakichkolwiek sprzączek, pasków czy występów, bowiem w chwili skoku znajduje się przy samym spadochronie. Na hełmie nie może być niczego, co mogłoby przeszkodzić płynnemu otwarciu czaszy lub zahaczyć o olinowanie, dlatego ściśle przylega do czaszki, szyi i brody, pozostawiając odsłonięte tylko oczy , nos i usta. W razie silnych mrozów, a także podczas wykonywania zadania, na twarz zakłada się osłonę maskującą, czyli maskę.

Żołnierz Specnazu ma również kurtkę: grubą, ciepłą, lekką, nieprzemakalną. Może taplać się w niej w bagnie - nie przemoknie, może spać na śniegu - nie przemarznie. Długość kurtki - do połowy biodra - nie krępuje ruchów w marszu, ale też gdyby przyszło kilka dni z rzędu spędzić na lodzie, wówczas może służyć za siedzenie. Z dołu kurtka jest szeroka. To bardzo ważne podczas biegu, albo w szybkim marszu: zapewnia wentylację.

Całe wyposażenie żołnierza Specnazu mieści się w PD - plecaku desantowym. Plecak, podobnie jak cała odzież i wyposażenie dywersanta ma kolor jasnobury. Jest to niewielki prostokątny tornister, wykonany ze sztywnego materiału. Aby nie odciągał ramion do tyłu nadano mu specyficzny kształt: płaski, szeroki i wysoki. Uchwyty i paski umożliwiają zaczepienie go na różne sposoby: można nosić go na piersi, na barkach, można opuścić na same pośladki i zaczepić na pasku, pozwalając wytchnąć obolałym plecom.

Gdziekolwiek wyrusza żołnierz Specnazu, ma zawsze do dyspozycji tylko jedną manierkę z wodą: 810 g. Poza tym ma ze sobą flakonik z malutkimi brunatnymi pastylkami odkażającymi. Taka tabletkę można wrzucić do wody zanieczyszczonej ropą czy mydlinami, albo skażonej bakterią czerwonki, i po upływie minuty cały osad opada na dno, a górna warstwa nadaje się do picia. Uzyskana w ten sposób woda pitna ma obrzydliwy smak i silny zapach chloru. Ten kto wie, co znaczy prawdziwe pragnienie, pije taką wodę z największą rozkoszą.

Uzbrojenie kompletne składa się z automatu Kałasznikowa AKMS i 300 pocisków. Niektóre automaty wyposażone są dodatkowo w tłumik PBS, oraz NSP-3 - rodzaj noktowizora. Podczas zrzutu automat spoczywa w futerale, by nie przeszkadzać w otwarciu spadochronu. Aby zaraz po wylądowaniu żołnierz Specnaz nie był bezbronny, dysponuje pistoletem P-8 z tłumikiem i 32 nabojami. Ponadto na prawym podbrzuszu ma zawieszony ciężki dywersyjny nóż, a na lewym cztery zapasowe ostrza. Dywersyjny nóż to nie zwyczajny nóż. W klindze ma ukrytą mocną sprężynę. Można ją odbezpieczyć, po czym nacisnąć przycisk i ostrze z przeraźliwym świstem wystrzeli do przodu, odrzucając rękę z pustą rękojęcią. Ciężkie ostrza wylatują na 25 metrów. Jeżeli trafi w drzewo, nie zawsze daje się wyciągnąć, i wtedy żołnierz Specnazu wstawia w uchwyt nowe zapasowe ostrze, ciężarem całego ciała napierając na rękojeść, by pokonać opór sprężyny. Następnie przekręca bezpiecznik i z noża dywersyjnego może znowu korzystać jak z każdego innego: kroić nim ludzi i chleb, używać go jako pilnika, albo nożyc saperskich do cięcia zasieków. Uzbrojenie kompletne uzupełnia sześć granatów, plastik wybuchowy, miny kierunkowe lub inna ciężka broń.

Ja naturalnie, nie czuję się żółtodziobem. Ale mimo wszystko w jednostce Specnazu jestem nowicjuszem.

CDN

GIEŁDA SAMOCHODOWA

AUTA Z PÓŁNOCY

SAAB

Połowa akcji Saaba została w 1990 r. zakupiona przez General Motors. Od tego czasu najwięcej aut wytwarzanych przez ten koncern sprzedaje się na rynku amerykańskim. Niemal 25 proc. produkcji znajduje nabywców w państwach skandynawskich, a rocznie firma sprzedaje ponad 85 tys. samochodów. W ostatnich latach jednakże wyraźnie zmniejszyła się sprzedaż Saabów w Finlandii, Kanadzie oraz w Szwecji. Wzrosła natomiast popularność tych samochodów w Austrii, Holandii oraz Hongkongu. Od połowy lat osiemdziesiątych zwiększyło się zainteresowanie szwedzkiego koncernu rynkiem dalekowschodnim, a przede wszystkim japońskim.

Ponieważ szwedzka firma nie może skorzystać z bezcłowego kontyngentu, nie należy oczekiwać gwałtownego wzrostu zainteresowania tą marką na polskim rynku, zwłaszcza że cena pojazdu - prawie 600 mln zł. w wersji podstawowej - jest wysoka.

Fabryki zlokalizowane w Szwecji i Finlandii produkują dwa modele: "900" oraz "9000". Ten drugi model pojawił się na rynku w połowie lat osiemdziesiątych, a w ub r. dokonano niewielkich zmian w nadwoziu samochodu. Konstrukcja auta oraz zastosowane przy jego produkcji materiały wskazują, że jest ono dostosowane do eksploatacji w szczególnie ciężkich warunkach klimatycznych - projektanci samochodu zwrócili szczególną uwagę na niezawodność podstawowych mechanizmów oraz bezpieczeństwo i wygodę pasażerów.

Saab 9000 prowadzi się z dużą łatwością, a koła reagują na najmniejszy ruch kierownicy. Zastosowanie przy konstrukcji samochodu tzw. wałków wyrównoważających wyeliminowało przenoszenie się drgań pracującego silnika na nadwozie oraz wyciszyło kabinę samochodu.

Samochód jest wprawdzie o 30 kg cięższy od np. Mercedesa 200E, jednak charakteryzuje się większym przyśpieszeniem (0-100 km km/11 s.). Waga auta ma natomiast wpływ na zużycie paliwa, szczególnie w ruchu miejskim (ponad 11.5 1).

Bogate standardowe wyposażenie samochodu podporządkowane przede wszystkim bezpieczeństwu i komfortowi podróży: system ABS, podgrzewane lusterka, wycieraczki reflektorów, lampka do czytania mapy, a także lampka oświetlająca na jezdni miejsce, gdzie kierowca - po wyjściu z auta - stawia nogi.

23, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

9.00, 21.25. Пад купалам сусвету. **9.15.** «Генеральная рэпетыцыя». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. **11.25.** Конны спорт. Спаборніцтвы на Кубак Беларускай асацыяцыі па конегадоўлі. II этап. Калгас«Кумар» Навагрудскага раёна. **12.25, 17.40.** Тэлефільмы. **13.30, 17.40.** Навіны. **13.40.** «Канец былых часоў». Мастацкі фільм. **15.15.** Пекар і гультай». Мультфільм. **15.25.** Тэлефільм «Азоўскае мора». **16.15.** «Мы хлопцы жывучыя». Мастацкі фільм. **17.00.** Спасціжэнне ісціны. **18.30.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.40.** Фламанга прыносіць шчасце. (Гр.). **19.10.** Духоўная спадчына. **19.50,** «Дзедка за рэпку...». Парады агароднікам. **29.35.** Кантакт. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Спартыўны тэлекур ´ер. **22.05.** «Даруй нам, першае каханне». Мастацкі фільм. **23.10.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

17.00, 20.00, 23.00. Новости. **17.25.** Эстрадный концерт. **17.35.** Погода. **17.40.** Гол. **18.10.** Эхо недели. **18.40.** Премьера художественного фильма «Пять девушек в Париже». 3-я серия. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** «Преображение». Премьера документального фильма «Острова памяти». 1-я серия. **21.30.** Новая студия представляет: Джем-сешн, концерт Л. Паваротти. **23.25.** Возможно все.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Новости. **7.20.** Телевизонная биржа новостей. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** «Лад»-галерея. **9.00.** Устами младенца. **9.30.** Тишина № 9. **10.30.** «И возвращается ветер». Художественныйфильм. 1-я и 2-я серии. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** «Гиперболоиж инженера Гарина». Художественный фильм. **14.55.** Премьера документального фильма «Дикая природа Америки». (США). **15.30.** Там-там-новости. **15.45.** Бизнес в России. **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Мир и война. **17.30.** Давайте разберемся. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Художественный фильм «Любовь зла». (США). **20.20.** Ретро-шлягер. **20.50.** «Как лиса зайца догоняла». Мультфильм для взрослых. **21.00.** Момент истины. **22.35.** Спасение 911. **23.30.** Каунтдаун.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Династия». Серия 203. **14.10.** Лето. **16.15.** «Виджет». Сериал пр-ва США. **16.45.** «Исполненное желание». Фильм пр-ва Австралии. **17.05.** Программа для подростков. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Журнал репортеров. **19.00.** Комедийный сериал пр-ва США. **19.20.** Выборы-93. **19.20.** Журнал репортеров. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Прямо из Бельведера. **21.25.** Телетеатр. «Москва — Петушки». **23.05.** Концерт. **23.35.** Репортер. **23.45.** Новости. **00.05.** Музыкальная программа. **00.15.** Вечер с... **00.45.** Горячая линия. **01.00.** «Железный Густав». Сериал пр-ва Германии. **01.50.**«Дик Фрэнсис». Сериал пр-ва США. **03.15.** Музыкальная программа.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** «Новые приключения». Мультсериал. **10.10.** Удивительный мир зверей. **10.40.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **11.30.** Лето в Польше. **12.00.** Панорама. **12.05.** «Возвращение Арсена Люпина». Сериал пр-ва Франции. **15.25.** Приветствие. **15.30.** Спортивная студия. **16.35.** Семь дней польского спорта. **17.00.** Панорама. **17.05.** Документальный фильм. **17.30.** Лето в Польше. **17.50.** Польская кинохроника. **18.00.** Обзор кинохроник. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Документальный сериал. **21.05.** «Молнии». Сериал пр-ва Австралии. **21.45.** Автожурнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Журнал выборщика. **23.00.** «Весна Микеланжело». Сериал пр-ва Италии. **00.40.** Ночь и стресс. **01.00.** Панорама.

24, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Даруй нам, першае каханне». Мастацкі фільм. **9.30.** «Усмешкі Нячыпараўкі». Фільм-канцэрт. **10.45.** «Дарога ў пекла». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. **13.30.** Навіны. **13.40.** «Лёгкія крокі». Мастацкі фільм. **15.05.** Тэлефільмы. **15.45.** Мультфільм. **16.30.** Сізбар-топ-10. **17.30.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **17.40.** Прэм ´еры кіно. (Гр.). **18.35.** Экалогія і мы. Прамая лінія. (Гр.). **19.10.** «Эканамічная хваля». Па слядах нашых перадач. Прамая лінія. **20.10.** На крылах песні. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **22.15.** «Залатая дзесятка». Тэлеконкурс маладых палітыкаў. **23.30.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00. 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Веселые нотки. **8.40.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.30.** Человек и закон. **10.00.** «Желтая река». Научно-популярный фильм. 8-я серия. (Япония). **11.20.** Премьера документального фильма «Транссиб. Начало пути». 1-я и 2-я серии. **12.15.** «Спрут-4». Художественный фильм. 1-я серия (Италия). **14.25.** Деловой вестник. **14.40.** Конверсия и рынок. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). **Программа телевидения Украины. 15.40.** «Облачко мечты». Музыкальная программа для детей. **16.05.** «Нежданный дождь». Коцерт эстрадной музыки. **16.30.** Услышать друг друга. **16.40.**Мультфильм. **16.50.** Технодром. **17.25.** «Украина — дорогой свободы». Принимает участие президент Украины Л. М. Кравчук. **17.50.** Погода. **18.00.** Премьера художественного фильма «Просто Мария» (Мексика). **18.45.** Азбука собственника. **18.55.** Тема. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** «Преображение». Премьера документального фильма «Острова памяти». 2-я серия. **22.00.** Премьера художественного фильма «Музыка в стиле кантри. Джексон. Американская мечта». 4-я серия (США). **23.20.** Программа «Х». **00.20.** «Спрут-4». Художественный фильм. 1-я серия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Момент истины. **11.00.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 208-я серия. **11.59.** Играет пианист Ж. П. Арманго (Франция). **12.20.** Мульти-пульти. **12.30.** Всемирная ярмарка. **13.25.** По страницам «Вечернего салона». **15.00.** Сам себе режиссер. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** Господа-товарищи. **17.15.** «Переезд». Фильм 1-й. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 209-я серия. **20.15.** Из «Аз» есмь. **21.00.**Бесшумные лидеры. **21.35.** Маски А. Л. **22.35.** Новый иллюзион. **23.15.** Старые, старые ленты. **23.45.** Поэт Александр Малинин.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Полицейский и прокурор». Сериал пр-ва США. **14.00.** Лето. **16.15.** «Виджет». Сериал пр-ва США. **16.35.** «Исполненное желание». Сериал пр-ва Австралии. **17.05.** Телеканикулы. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Спортивная студия. **19.00.** «Спенсер». Сериал пр-ва США. **19.25.** Выборы-93. **19.30.** Студия спорт. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Два на два. **21.15.** «Полицейский и прокурор». Сериал пр-ва США. **22.05.** Выборы-93. **22.55.** Только в первой программе. **23.00.** Музыкальная программа. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа. **00.05.** Документальный фильм. **00.35.** Горячая линия. **00.50.** Телефильм воспоминаний. **02.25.** Телетеатр. «Старый портфель».

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** «Аннетта». Мультсериал. **10.10.** Программа для молодежи. **10.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **11.00.** Каникулы во второй программе. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **11.30.** Лето в Польше. **12.00.** Панорама. **12.05.** «Поезд детства и надежды». Сериал пр-ва Чехословакии. **15.25.** Приветствие. **15.30.** Спортивная студия. **16.30.** Золотые 60-десятые годы. **17.00.** Панорама. **17.05.** «Оружие XX века». Документальный фильм. **17.35.** Лето в Польше. **18.05.** Моя вера. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. Телетурнир. **20.05.** Документальный фильм. **21.00.** Музыкальный фильм. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.45.** «Привидения в наследство». Сериал пр-ва Франции. **23.35.** Непокорная литература. **00.05.** Культурно-публицистическая программа. **01.00.** Панорама. **01.10.** Документальный фильм.

25, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца Рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25, 10.45.** Тэлефільмы. **9.05.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **9.35.** «Царская п ´еса». Мастацкі фільм. (Балгарыя). **12.00.** «Залаты рынг». Турнір «Суперчэмпіён». **13.30, 17.30.** Навіны. **13.40.** «Падсудны». Мастацкі фільм. **15.10.** «Танцуй, Іспанія». Музычны фільм. **16.30.** Відзьма-нявідзьма. **17.40.** Мультфільм. **18.00.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.10.** «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны. (Гомель). **19.10.** На музычных паралелях. **19.45.** «Гаспадар». Хлеб Прынёмання. (Гр.). **20.15.** ТА «Рэха». **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». **22.15.** «Ля гасцінца». Музычная забаўляльная праграма з удзелам папулярных беларускіх спевакоў. **23.50.** Ніка.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Мультфильм. **8.40.** Премьера художественного фильма «Просто Мария». (Мексика). **9.30.** Торговый мост. **10.00.** «Желтая река». Научно-популярный фильм. 9-я серия. (Япония). **11.20.** С. Прокофьев. Симфоническая сказка «Петя и волк». **11.50.** Мультфильмы. **12.20.** Спрут-4». Художественный фильм. 2-я серия. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). **15.40.** Между нами, девочками... **16.00.** Клую 700. **16.30.** Египет сегодня. **17.25.** Знакомьтесь: телекомпания «Мир». **17.50.** Погода. **17.55.** Концерт. **18.05.** «Просто Мария». **18.55, 20.40.** Общественное мнение. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **21.55.** Песня-93. **22.20.** «Преображение». Премьера художественно-публицистического фильма «По образу и подобию». Фильм 2-й. **23.20.** Мир на досуге. **00.00.** МТВ. **01.00.** «Спрут-4». 2-я серия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** Бесшумные лидеры. **8.50.** «АЗ» есмь. **9.35, 15.50.** Мульти-пульти. **9.55.** Ретро-шлягер. **10.25.** Белая ворона. **11.10.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 209 серия. **12.00.** Всемирная ярмарка «Российский фермер». **13.25.** «Странные люди». Художественный фильм. **15.00.** Театр одного художника. **15.20.** Бизнес: новые имена. **15.35.** Там-там новости. **16.00.** Трансросэфир. **16.45.** Христианская программа. **17.15.** «Переезд». Фильм 2-й. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 210-я серия. **20.15.** Наш сад. **20.45.** Экран криминальных сообщений. **20.55.** 60 минут. **22.35.** «Диссиденты». Документальный фильм. **23.35.** Экзотика.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Профессия — полицейский». Сериал пр-ва США. **14.05.** О поэзии. **14.15.** Репортаж. **14.45.**Играет музыка. **15.00.** Европейский портрет. **15.10.** Евротуристика. **15.35.**Так, как в кино. **16.05.** Миниатюры. **16.10.** Документальный фильм. **16.15.** «Виджет». Сериал пр-ва США. **16.35.** «Исполненное желание». Сериал пр-ва Австралии. **17.05.** Телеканикулы. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Репортаж. **18.40.** Ворота в рай». **19.00.** «Сумасшедшие записки». Сериал пр-ва США. **19.50.** Паспорт. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Два на два. **21.15.** Спортивная студия. **22.50.** Концерт. **23.45.** Новости. **00.05.** Культурно-публицистическая программа. **00.45.** Горячая линия. **01.00.** «Девушки из Рошефорт». Комедия пр-ва Франции. **03.00.** «Баллада о Яшушке». Сериал пр-ва Польши.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Японии. **10.10.** Видеоюниор. **10.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **11.00.** Каникулы во второй программе. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **11.30.** Лето в Польше. **12.00.** Панорама. **12.05.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **16.25.** Приветствие. **16.30.** Спортивная студия. **16.45.** Тележурнал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Артист и его мир. **17.35.** Лето в Польше. **18.00.** Розыгрыш лото. **18.05.** Тележурнал. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Свидетели XX века. **21.10.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **22.00.** Панорама. **22.30.** Экспресс репортеров. **23.00.** «Ночные сессии». Сериал пр-ва США. **00.25.** Привет Сопот. **00.30.** Телетеатр. «Нелюди и поэт». **00.10.** От Сопота до Сопота. **01.00.** Панорама.

26, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.25.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Спявае Муслім Магамаеў». Фільм-канцэрт. **9.10.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **9.40, 17.40.** Мультфільм. **10.45.** «Я песні аддаў усе спаўна». Музычны фільм. **11.35.** «Пырскі шампанскага». Мастацкі фільм. **13.10.** ТА «Рэха». **13.30, 17.30.** Навіны. **13.40.** «Капітан Фракас». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. **16.00.** «Не страціў я святло былое... А. Блок». Тэлефільм. **16.55.** «Мёртвы зыб». Навукова-папулярны фільм. **17.50.** Надзея. Пра чалавечнасць, спачуванне і міласэрнасць. (Гр.). **18.30.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны. (Гр.). **19.10.** Зачытайце маё пісьмо... **19.15.** «Над Нёманам». Праграма на польскай мове. (Гр.). **19.45.**Роднае слова. **20.15.** У краіне фіёрдаў». **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». **22.15.** «Залатая дзесятка». Тэлеконкурс маладых палітыкаў. **23.25.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** Мультфильм. **8.45.** Премьера фильма «Просто Мария» (Мексика). **9.30.** «Молодость древнего народа». Концерт. **10.00.** «Желтая река». Научно-популярный фильм. 10-я серия. (Япония). **11.20.** «Мелочи жизни». Художественный телесериал. 13-я и 14-я серии. **12.20.** «Спрут-4». Художественный фильм. 3-я серия. **14.25.** Телемикст. **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина». (Англия). **15.40.** Межгосударственный телеканал «Останкино» представляет программу «Шаги навстречу». **16.00.** Это вы можете. **16.40.** ...До 16 и старше. **17.47.** Азбука собственника. **17.55.** Погода. **18.00.** «Просто Мария». **18.50.** «Преображение». Программа «Русский мир». **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Лотто «Миллион». **21.10.** Художественный фильм «Неоконченная пьеса для механического пианино». **23.25.** Творческий вечер З. Тутова. **00.25.** «Спрут-4». 3-я серии.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда: **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Сотвори добро. **9.00.** Фольклор. **9.30.** Мульти-пульти. **9.50.** Пилигрим. **10.35.** Козырная дама. **11.05.** Художественный телефильм «Санта-Барбара». 210-я серия. **12.00.** «Всемирная ярмарка». Российский фермер. **13.25.** Если вам за... **13.55.** Песни любви и доброты. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **17.00.** М-трест. **17.15.** «Переезд». Фильм 3-й. 17.45. Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.**«Санта-Барбара», 211-я серия. **20.15.** Хроно. **20.45.** Экран криминальных сообщений. **21.00.** Отечество мое. **00.05.** Центр Стаса Намина.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Клуб парадайс». Сериал пр-ва США. **14.05.** Документальный фильм. **14.40.** Олень. **15.30.** Документальный фильм. **16.15.** «Виджет». Сериал пр-ва США. **16.40.** «Исполненное желание». Сериал пр-ва Австралии. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Культурно-публицистическая программа. **19.00.** «Дикая Америка». Документальный сериал. **19.30.** Выборы-93. **19.35.** Культурно-публицистическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Два на два. **21.15.** «Клуб парадайс». Сериал пр-ва США. **22.10.** Выборы-93. **22.15.** Только в первой программе. **23.05.** Публицистическая программа. **23.45.** Хозяйственные новости. **00.05.** Музыкальная программа. **00.10.** Документальный фильм. **00.40.** Горячая линия. **00.55.** «3 дня без приговора». Фильм пр-ва Польши. **02.25.** Это люблю. **02.45.** «Майгрет». Сериал пр-ва Англии.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** «Кот в сапогах». Мультсериал. **10.10.** Развлекательная программа. **10.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **11.00.** Каникулы во второй программе. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **11.30.** Лето в Польше. **12.00.** Панорама. **12.05.** «Камила». Фильм пр-ва СССР. **16.25.** Приветствие. **16.30.** Большой мяч. **17.00.** Панорама. **17.05.** Оружие XX века. **17.35.** Лето в Польше. **17.50.** Привет Сопот. **17.55.** «В тени Кремля». Документальный фильм. **18.30.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.05.** Школа лгунов. **20.35.** Культурно-публицистическая программа. **21.00.** Сопот-93. **22.50.** Панорама. **23.05.** Сопот-93. **00.30.** Музыкальная программа. **01.00.** Панорама.

27, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.25.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Тэлефільм. **9.30.** «Дзяржурная аптэка». Мастацкі фільм. **10.00.** «Напярэдадні». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. **12.30.** Паміж намі, жанчынамі... **13.30, 17.30.** Навіны. **13.40.** «Плюмбум, альбо Небяспечная гульня». Мастацкі фільм. **15.15.** Студыя «Летапіс» прадстаўляе. **15.50.** «Глорыя». Мастацкі фільм. (США).**17.40.** Фестываль у Выбаргу. Фальклорных калектываў. Перадача 1-я. **18.20.** Дзённік Прынёмання (Гр.). **18.30.** Толькі па пятніцах. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма (Гр.). **19.10.** Тэлевізійны дом кіно. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Стоп-кадр. **22.05.** «Аповесць непагаслага месяца». **23.35.** НІКА.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.2.** Мультпраздник. **10.10.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **11.20.** Студия «ОКО» представляет премьеру документального фильма «Женищина из стали и слез». **12.15.** ВТИК: в ожидании будущего. Программа телевидения Молдовы. **13.30.** Не время бить в литавры. **14.25.** Бридж. **14.50.** Бизнес-класс. **15.10.** Премьера мультфильма «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). Программа телевидения Молдовы:**15.35.** Детство словно одуванчик. **16.05.** «Лаутары». Музыкальная программа. **16.35.** Беседы с епископом Василием (Родзянко). Передача 22-я. **16.50.** Технодром. **17.20.** Сегодняшний день Молдовы. Принимает участие президент Молдовы М. Снегур. **17.45.** Погода. **17.50.** Человек и закон. **18.15.** Художественный фильм «Белый король, красная королева». **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Человек недели. **20.55.** Поле чудес. **21.50.** Программа «Х». **22.00.** Художественный фильм «Холодный пот» (Италия, Франция). **01.00.** Авто-шоу. **00.15.**«Звездный прибой». Площадка «Обоза» в Севастополе. Часть 1-я.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** Фортуна. **9.10.** Наш сад. **9.40.** В мире животных. **10.40.** У Ксюши. **11.10.** Художественный телефильм. «Санта-Барбара». 211-я серия. **12.00.** Всемирная ярмарка «Российский фермер». **13.25.** Телевизионный театр России. **14.30.** Правдашняя высота Леонарда Лавлинского. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». **16.15.** Трансросэфир. **16.55.** «14 против 30». Художественный фильм. 2-я серия. **17.35.** Мульти-пульти. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Любимая женщина механика Гаврилова». Художественный фильм. **20.45.** Премьера художественного видеофильма-монографии «Матильда Кшесинская. Фантазии на тему...». **22.35.** II Междунароный музыкальный фестиваль «Славянский базар». Финал конкурса молодых исполнителей. **00.15.** «Молодя жена». Художественный фильм.

ПОЛЬША-I

13.00. Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** «Он, она, оно». Фильм пр-ва Германии. **14.50.** Рядом с нами. **16.00.** Состояние души. **16.15.** «Виджет». Сериал пр-ва США. **16.40.** «Исполненное желание». Сериал пр-ва Австралии. **17.05.** Цветное лето. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.**Репортаж. **18.40.** Автострада. **19.00.** «Свидание «в темную». **19.45.** Сатирическая программа. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Два на два. **21.15.** «Золотая сабля». Сериал пр-ва Австралии. **22.55.** Выборы-93. **23.05.** Граница. **23.15.** Поймать шанс. **23.45.** Вечерние новости. **00.00.** Музыкальная программа.**00.05.**«Перебежчики». Документальный фильм. **00.35.** Горячая линия. **00.45.** Развлекательная программа. **03.00.**«Больница». Сериал пр-ва Голландии.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Каникулы во второй программе. **9.05.** Местная программа. **9.35.** Каникулы во второй программе. **9.45.** Мультфильм. **10.10.** «Флип и Флап». Сериал пр-ва США. **10.35.** «Кэт и Алли». Сериал пр-ва США. **11.00.** Каникулы во второй программе. **11.05.** На окольных дорогах Европы. **11.30.** Лето в Польше. **12.00.** Панорама. **12.05.** Тележурнал. **16.25.** Программа на вечер. **16.30.** Спорт. **16.45.** Журнал польских проектировщиков моды. **17.00.** Панорама. **17.05.** Культурно-публицистическая программа. **17.20.** Лето в Польше. **18.05.** «Кэт и Алли». Сериал пр-ва США. **18.25.** Рок-журнал. **18.55.** Программа для детей. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **21.00.** Сопот-93. **22.10.** Панорама. **22.25.** Сопот-93. **23.05.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **00.00.** Спорт. **01.00.** Панорама. **01.05.** Телетеатр. **02.15.** Спортивная студия.

28, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Мастацкі фільм «Аповесць напагаслага месяца... **10.00.** Паказвае Брэст. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Урокі здароўя. **11.50.** Канцэрт удзельнікаў фестывалю «Студэнцкая вясна-93». **13.00.** Паэтычная гасцеўня. **13.30.** «Мачаха». Мастацкі фільм. **14.55.** Мультфільм. **15.10.** Хрысціянская праграма. **15.40.** ПІК. **16.35.** Пастушыныя Гульні... Інсцэніроўка. **17.05.** Наваполацк запрашае гасцей. **18.25.** Дабрадзея. **18.55.** Трэці тайм. **19.40.** Сізбар-топ-10. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.30.** Мастацкі фільм «Нараджэнне зоркі» (ЗША). **23.50.** Н ´ка.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 14.00, 20.00, 23.00. Новости. **6.25.** Утренняя гимнастика. **6.35.** Мультфильм. **6.45.** Субботнее утро делового человека. **7.30.** В мире моторов. **8.00.** «Марафон-15» представляет... **8.30.** Экстро-НЛО. **9.00.** Автограф по субботам. **9.30.** Спорт? Спорт. Спорт... **10.10.** Медицина для тебя. **15.10.** Книжный двор. **11.30.** Лица власти. **11.45.** На балу у Золушки. **12.45.** Фильмы режиссеров В. Краснопольского и В. Ускова. «Самый медленный поезд». **14.25.** Центральный экспресс. **14.55.** Спортивная программа «Ультра-си». Чемпионат мира по аэробике. **15.35.** Вагон «03». **16.05.** Играй, гармонь! **16.50.** Деньги и политика. **17.20.** В мире животных. **18.00.** Великолепная семерка. **18.50.** Премьера художественного фильма «Ти Джей Хукер» ЭСША). **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** Премьера художественного фильма «Отныне и во веки веков». Фильм 1-й. Часть 1-я (США). **21.40.** Студия «Резонанс» представляет. **22.10.** У самого Черного моря... Фестиваль сатиры и юмора «Майские улыбки». **00.10.** Художественный фильм «Декалог-IV».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Свой взгляд на мир. **7.55.** «Спаси, Боже, люди твоя...». Документальный фильм. **8.30.** Непознанная Вселенная. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Пилигрим. **10.15.** Как жить будем? **11.00.** Премьера документального фильма. «Август 1914». 1-я серия. **12.00.** Всемирная ярмарка «Российский фермер». **12.50.** Зигзаг удачи. **13.20.** Российская энциклопедия. **13.50.** Изабель. **14.35.** Музыка крыпным планом. **15.25.** Футбол без границ. **16.30.** Кинотеатр повторного фильма. «Девять дней одного года». **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Шарман-шоу. **20.55.** Телеэрудит. **21.00.** Совершенно секретно. **22.35.** Фильм-премьер. **22.50.** Программа «А». **23.50.** Премьера телеэкрана. «Черные бароны».

ПОЛЬША-I

8.30. Информационно-хозяйственный журнал. **8.50.** Агрорынок. **9.15.** Из Польши. **9.35.** Все об огороде. **10.00.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.25.** Программа для детей. **12.05.** Повести о дикой природе. **12.30.** Документальный фильм. **13.00.** Новости. **13.10.** Телетеатр. «А и Б». **14.30.** Приключение в зоопарке. **15.05.** Фестиваль польского телевизионного творчества. **15.10.** Театр молодого зрителя. **16.35.** Ортография. **16.55.** Сатирическая программа. **17.05.** Специальная линия. **17.45.** Документальный фильм. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Музыкальная программа. **19.10.** «День за днем». Сериал пр-ва США. **20.00.** Детский журнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Два на два. **21.15.** «Скупой». Комедия пр-ва Франции. **23.15.** Публицистическая программа. **23.55.** Новости. **00.05.** Спортивная суббота. **00.40.** Равлекательная программа. **01.20.** «Анна неиссякаемая энергия». Фильм пр-ва США. **03.05.** «Больница». Сериал пр-ва Голландии.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Военный киножурнал. **9.00.** Программа для детей. **10.00.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.20.** Урок языка глухонемых. **10.25.** Приветствие. **10.30.** Сообщество в культуре. **11.00.** Лето. **11.10.** Письма из Европы. **11.35.** Мы и наш дом. **12.00.** «Флип и Флап». Сериал пр-ва США. **13.10.** Развлекательная программа. **14.00.** Спортивная студия. **14.10.** Развлекательная программа. **14.30.** Привет Сопот. **14.50.** Спортивная студия. **15.00.** События недели. **15.25.** Спортивная программа. **15.30.** Домашний врач. **15.50.** Спортивная студия. **16.05.** Программа дня. **16.15.** Животные мира. **16.40.** Спортивная студия. **17.00.** Панорама. **17.05.** Розыгрыш лото. **17.10.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **17.40.** Телетурнир. **18.30.** Программа для детей. **18.35.** Спортивная студия. **19.00.** Панорама.**19.05.** Местная программа. **19.30.** Тележурнал **20.00.** Спорт. **21.00.** Сопот-93. **22.00.** Панорама. **22.30.** Сопот-93. **23.45.** Слово на воскресенье. **23.50.** «Что случилось, Лена?» Фильм пр-ва США. **01.25.** Концерт.

29, НЯДЗЕЛЯ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.25.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** Тэлефільм. **9.45.** «Безыменная зорка». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. **11.55.** Прэмьера кнігі. **12.35.** На музычных паралелях. **13.05.** Мы такія розныя. **13.55.** Спартыўны стыль. **14.30.** «Шчаслівае здарэнне». Спектакль. **15.45.** Таямніца. Вяселеньская нядзеля. **16.15.** «Трыццаць тры». Мастацкі фільм. **17.40.** Існасць. **18.35.** Вецер вандраванняў. **19.20.** Запрашаем на вячоркі. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.05.** Мастацкі фільм «Камедыянты» (Англія). **23.35.** Каскад. Кантакт. Інфармацыя. Рэклама. **23.50.** Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **6.30.** Авто-шоу. **6.45.** Технодром. **6.55.** Резерв 5.**7. 00.** Час силы духа. **8.00.** Центр. **8.30.** «С утра пораньше». Премьера мультфильма «Денвер — последний из динозавров». **9.00.** Пока все дома. **9.30.** Тираж Спортлото. **9.45.** Утренняя звезда. **10.35.** Военное ревю. **11.05.** Сергей Есенин. «Россия — мать, прости меня, прости...». **11.50.** Непутевые заметки. **12.15.** Марафон-15.**13. 00.** Премьера мультфильма «Пиф и Геркулес». **13.10.** Премьера документального фильма «Подводная одиссея команды Кусто». **15.20.** Диалог в прямом эфире. **15.00.** Клуб путешественников. **15.55.** Живое дерево ремесел. **16.00.** Премьера мультфильмов «Каспер и его друзья» (Англия). Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.50.** Панорама. **17.30.** Вот мы какие... **18.00.** Променад в Мариинском. **19.30.** Погода. **19.35.** Художественный фильм. «Шкура». **21.00.** Итоги. **21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00.** «Ныне». Религиозная программа. **23.25.** Телешоу «50х50».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** «Тихая обитель». Документельный фильм. **8.00.** Фольклор. **8.30.** Доброе утро. **9.00.** Студия «Рост». **9.30.** Программа «03». **10.00.** Аты-баты... **10.30.** Кипрас Мажейка. **11.00.** Премьера докуметального фильма «Европа в огне». 2-я серия. **12.00.** Пигмалион. **12.30.** Всемирная ярмарка «Российский фермер». **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Маски-шоу. **14.05.** Белая ворона. **14.50.** Чемпионат мира по автогонкам в классе «Фортуна-1». Гран-при—Бельгии. **16.55.** Волшебный мир Диснея. «Новые приключения Винни-Пуха», «Черный плащ». **17.45.** Коробка передач. **18.00.** Студия «Сатирикон». **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Кинотеатр Си-би-си. **21.25.** У Ксюши. **21.40.** Америка Владимира Познера. **22.35.** Лучшие игры НБА. **23.35.** Фестиваль «Монте-Карло».

ПОЛЬША-I

8.30. Программа дня. **9.10.** Программа о сельском хозяйстве. **10.00.**«Лаура и Луис». Фильм пр-ва Германии. **11.40.** Программа католической редакции. **12.00.** Документальный фильм. **12.50.** Телеконцерт пожеланий. **13.20.** Музыкальный ящик. **14.05.** В старом кино. **15.00.** С камерой среди зверей. **16.35.** Перец и ваниль. **17.15.** Спортивная студия. **17.40.** Антенна. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 204. **19.30.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Жемчуг в короне». Сериал пр-ва Англии. **22.10.** Вроцлав-93. **23.40.** Спортивное воскресенье. **00.30.** «Бунт». Фильм пр-ва Японии. **02.15.** Телелексикон юмора. **02.45.** «Больница». Сериал пр-ва Голландия.

ПОЛЬША-II

8.30. Обзор событий недели. (Для глухих). **9.00.** Мультфильм. **9.20.** Фильм для глухих. **10.20.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.20.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Тележурнал. **12.00.** Развлекательная программа. **12.15.** Цирки мира. **12.50.** Студия спорт. **13.00.**Сериал пр-ва Англии. **13.50.** Спортивная студия. **14.00.** Путешествие во времени и пространстве. **15.00.** Спортивная студия. **15.10.** Программа о животных. **15.50.** Спортивная студия. **17.00.** Панорама. **17.10.** Программа дня. **17.15.** «Чудесные годы». Сериал пр-ва США. **17.40.** Спортивная студия. **18.10.** Тележурнал. **18.30.** Спортивная студия. **19.30.** Развлкательная программа. **20.00.** Музыкальная программа.' **20.40.** Спортивная программа. **21.10.** Час откровения. **22.00.** Панорама. **22.30.** Необитаемый остров. **32.20.** «Банита». Сериал пр-ва Канады. **00.00.** Тележурнал. **00.40.** Сопот-93. **01.00.** Панорама. **01.10.** «Дороги Рима». Музыкальный фильм.

Lekcja języka polskiego pani mgr Matyldy Świgoń

Temat: Koniugacja czyli odmiana czasowników

Czasowniki oznaczają główne czynności lub stany osób, zwierząt i rzeczy. Odpowiadają na pytania: co robi?, co się z nim dzieje?

Odmieniają się przez osoby, liczby, czasy, tryby, strony.

W zdaniach pełnią funkcję orzeczenia.

Formy czasowników:

- osobowa - odmieniają się przez osoby, liczby, czasy, tryby, strony.

- nieosobowa :

a) imiesłowy przymiotnikowe - odmieniają się przez przypadki, liczby, rodzaje. Odpowiadają na pytania przymiotnika (jaka?, jaki?, jakie?)

Zakończone na: -ący, -ąca, -ące, -ny, -na, -ne, -ty, -ta, -te,

b) imiesłowy przysłówkowe - odpowiadają na pytania przysłówka. Nieodmienny.

Zakończony na: -ąc, -wszy, -łszy

c) bezokoliczniki - nieodmienne

d) bezosobowa - zakończone na: -no, -to, oznaczają czynność przyszłą nie określonej bliżej trzeciej osoby.

Herbata

W najstarszych chińskich dokumentach pisanych, pochodzących sprzed 2 tysięcy lat p.n.e., można znaleźć wzmianki o uprawie krzewów herbacianych. Herbatę pijemy więc już co najmniej 4 tysiące lat! Wysuszone, gotowe do zaparzenia listki, które kupujemy w sklepie, dzielą się na trzy rodzaje w zależności od sposobu w jaki zostały przerobione (pominiemy tu podział na gatunki, uwarunkowane przez miejsca uprawy, pory zbioru, rodzaju gleby itp.).

Herbata zielona - świeże listki ogrzewa się najpierw w parze w celu utrwalenia ich zielonej barwy, a następnie odpowiednio suszy. Jest bardzo ceniona w Chinach oraz chętnie pita przez muzułmanów, którym religia zabrania picia czarnej herbaty;

Herbata czarna - to ta, którą pijemy najczęściej. Zebrane listki poddaje się procesowi fermentacji, w czasie którego uzyskują ciemną barwę i specyficzny aromat. Im dłużej liście były fermentowane, tym silniej w czasie parzenia herbata naciąga, a jednocześnie napar ma smak łagodniejszy i bardziej aromatyczny.

Istnieje czarna herbata chińska, o lekko dymnym smaku, bowiem jej listki po fermentacji są podpalane na bambusowym żarze;

herbata wonna - coraz więcej jej widzimy gatunków w naszych sklepach. Najbardziej znana to "Earl Grey", swą nazwę zawdzięcza angielskiemu księciu, który dodał do czarnej, chińskiej herbaty olejku bergamotki. Inne rodzaje aromatyzowanych herbat uzyskuje się przez dodanie kwiatów jaśminu, róży, wanilii, malin etc.

Herbata jest doskonałym środkiem orzeźwiającym dzięki zawartości niewielkiej ilości kofeiny zwanej teiną. Zwiększa ona ciśnienie krwi, pobudza akcję serca i wzmaga wydalanie moczu. Stymuluje też korę mózgową i rdzeń. W niewielkich ilościach mogą ją pić nawet dzieci. Zawiera także nieco fluoru, korzystnie wpływającego na zęby. Ale nie tylko: w japońskiej prasie opublikowano wiele informacji o cudownej właściwości herbaty, jaką jest neutralizowanie skutków promieniowania strontu 90, jednej z najbardziej zabójczych subsancji przy eksplozji jądrowej. Teina unieszkodliwia stront 90 zanim zdąży on przeniknąć do szpiku kostnego.

Bakteriobójcze działanie herbaty, zwłaszcza zielonej, odkryto już dawno. Leczono nią skutecznie chorych na dezynterię i dur brzuszny, którzy po kilkunastu dniach wracali całkowicie do zdrowia. Niektórzy specjaliści ponadto twierdzą, że herbata dzięki zawartym w niej witaminom B_2,P i K wzmaga elastyczność skóry, wzmacnia ścianki naczyń krwionośnych, zapobiegając podskórnym wylewom.

Ewa Wiórek

Drogi Czytelniku!

Pamiętaj o prenumeracie "Głosu" na rok 1994 !

SAVOIR VIVRE

Parasol. Przede wszystkim należy uważać, by go nie zgubić, jest to bowiem najczęściej gubiony przedmiot tak przez kobiety, jak i przez mężczyzn. Jak się nosi parasol? Wiadomo, że jest bardzo uciążliwy, gdy go używamy na zatłoczonej ulicy, musimy wtedy uważać, by nie zaczepić nim ubrania jakiegoś przechodnia lub, co gorsza, nie wykłuć komuś oka. Gdy wsiadamy z mokrym parasolem do jakiegoś środka lokomocji, koniecznie powinniśmy zwracać uwagę, czy nie moczymy czyichś butów lub ubrania. Złożony parasol kobieta zwykle ma zawieszony na przegubie ręki za pętlę do tego przeznaczoną. Mężczyzna nosi parasol zawieszony kabłąkiem rączki na lewym przedramieniu lub w prawym ręku jak laskę.

SIERPNIOWE PRZYSŁOWIA I PROGNOZY

Od głodnych cierpień najlepsze lekarstwo sierpień.

Jaki pierwszy, drugi, trzeci, taki cały sierpień leci.

Sierpień jasny i pogodny, dla win jest bardzo wygodny.

Na święty Wawrzyniec (10 VIII) będzie wnet ze żniwem koniec.

Gdy na Wawrzyńca (10 VIII) słota trzyma do Gromnic (2 II) lekka zima.

Gdy Zielona Matka (15 VIII) deszcz przynosi, to zwykle na Narodzenie Matki (8 IX) rosi.

Kiedy Bartłomiej (24 VII) pogodę psuje, rychłe śniegi szykuje.

Z jaką pogodą Jacek (17 VIII) przybywa, taka jesień bywa.

Pod koniec sierpnia mgła leży, poprawy pogody czekać należy.

OGŁOSZENIE

Drodzy Państwo

W lipcu b.r. pomiędzy ZPB i PTN z jednej strony, a firmą "EGNI" i Białoruskim Komercyjnym Uniwersytetem Zarządzania (BKUZ) z drugiej została podpisana umowa o założeniu w strukturze organizacyjnej BKUZ wydziału polskiego. Jest to uczelnia prywatna, której właścicielem jest firma "EGNI".

Otwarcie wydziału polskiego nastąpi 1 października 1993 r. W ten sposób zostaną założone podwaliny polskiego szkolnictwa wyższego na Białorusi.

Od roku akademickiego 1993/1994 na wydziale polskim przewidziane są studia na 4 kierunkach: zarządzaniu, prawie, polonistyce i historii. Zajęcia będą prowadzone w języku polskim, białoruskim i rosyjskim.

ZPB i PTN ogłaszają rekrutację na wydział polski BKUZ na:

1.zarządzanie (zarządzanie firmą handlową, bezpieczeństwo gospodarcze, ekonomia i zarządzanie międzynarodową działalnością gospodarczą, marketing).

Kwalifikacja: menedżer-ekonomista, stopień - bakalaur zarządzania lub ekonomii.

2. prawo (prawo prywatne, ochrona prawnicza działalności gospodarczej).

Kwalifikacja prawnik, stopień - bakalaur prawa.

3. polonistyka (nauczyciel języka polskiego i literatury polskiej, sekretarz wspólnego przedsiębiorstwa, ekspert-tłumacz, przewodnik-tłumacz, dziennikarz w zakresie problematyki ekonomicznej).

Kwalifikacja - filolog, stopień bakalaur filologii.

4. historia (nauczyciel historii i politologii).

Kwalifikacja - historyk, stopień - bakalaur historii.

Studia są dzienne, czas trwania 4 lata.

Kandydaci na studia składają:

- podanie
- dokument o wykształceniu średnim
- zaświadczenie medyczne (Forma 086U)
- 6 zdjęć 3x4 cm

Preferencję mają absolwenci szkół średnich odznaczonych złotym (srebrnym) medalem, absolwenci technikum.

Dokumenty będą przyjmowane do 15 września b.r. Rekrutacji dokonuje się na podstawie testów, konkursu dokumentów ukończenia szkoły średniej lub technikum, oraz rozmowy z kandydatem.

Dokumenty prosimy, kierować pod adresem: Grodno 230023, ul. Dzierżyńskiego 32, ZPB, sekretariat.

tel. 44-63-75

Polski dowcip

Podporucznik LWP i ksiądz jadą tramwajem. Podporucznik siedzi, ksiądz stoi. Wojskowy zaczyna się z niego naigrywać:

- Przed wojną to by ksiądz jechał bryczką, parobek by powoził, a teraz trzeba zatłoczonym tramwajem...

- Wie pan, ja teraz do niedawna miałem parobka, ale poszedł do wojska i został podporucznikiem.

❖❖❖❖

Ekipa amerykańskich paleontologów w jednej z badanych w Egipcie piramid znajduje mumię jakiegoś faraona. Mimo usilnych starań nie jest w stanie określić, czyja to jest mumia. Ktoś z obecnych proponuje, aby ze względu na duże osiągnięcia naukowców radzieckich wysłać im ją do zbadania. Po kilku dniach od wysyłki nadchodzi odpowiedź: "Ramzes XIV".

Zaskoczeni Amerykanie pytają:

- Skąd wiecie? W jaki sposób to ustaliliście?

- Przyznał się.

❖❖❖❖

- Dlaczego Rokossowskiego mianowano marszałkiem Polskim?

- Dlatego, że taniej jest ubrać jednego bolszewika w mundur polski, niż całą armię polską w mundury sowieckie.

❖❖❖❖

W czasie obrad sejmowych przemawia minister obrony narodowej, Konstanty Rokossowski. Widząc, że ma on trudności z wysławianiem się w języku polskim, jeden z posłów woła:

- Kośta, gawari po rusku, my wsie Polaki!

Sekrety wileńskiego stołu

Zygmunt Kęstowicz. /aktor/

Przy naszym stole do wieczerzy siadano w 8-10 osób. Kolacja dawno się skończyła, a myśmy siedzieli, wspominali, opowiadali o tym, o owym. W każdym bądź razie nie jadło się jak teraz: chlup, chlup, i do widzenia! Dlatego stół musiał być wygodny, duży, masywny, solidny, zwłaszcza, że do stołu bardzo często zasiadali goście. W soboty i w niedziele na obiedzie z reguły był ksiądz proboszcz i pan doktor. U mojej żony, która pochodzi z Mołodeczna, goście przychodzili na proszone obiady prawie w każdy piątek. Z kolei jej rodzice chodzili do znajomych w inny dzień tygodnia. Ludzie kiedyś bywali u siebie, gościli się, odwiedzali. Teraz jest zupełnie inny model życia rodzinnego. Każdy siedzi w swoim mieszkaniu jak borsuk w norze. My, wiadomo, tęsknimy za tamtym życiem, tamtym stołem.

Jest we mnie nie tylko tęsknota, ale i zadziwienie. Nie rozumiem na przykład, jak to się działo, że kiedyś ludzie tyle jedli, a mimo to nie byli specjalnie grubi. Może zawdzięczali to szczególnie aktywnemu życiu?

Ze wspomnień znanych ludzi.

Jak pamiętam, w tamtej, dawnej kuchni królowały tłustości. Ta nasza sklepowa śmietana zadziwiłaby wileńską gospodynię niepomiernie. Albo to, co otrzymuje się z mleka. Przecież to zupełnie nie podobne do tamtego kwaśnego mleka, że o smaku już nie wspomnę. Z mięs jadło się nie tylko wołowinę i wieprzowinę. Bardzo popularna była baranina, którą podawało się pod różnymi postaciami. A już ciasta! Boże, co za ciasta tam robiono! Przepisy na ciasta zaczynały się od słów: weź kopę jaj... Nie ma co porównywać. Taki sękacz bez jaj, cóż to za sękacz? Żałosna imitacja!

Owszem, sękacz znała i polska kuchnia. W wielu przypadkach trudno faktycznie rozgraniczać, co mazowieckie, a co na przykład małopolskie, chociaż były, oczywiście, potrawy typowo wileńskie, jak na przykład kołduny. Z napojów wileńskich warto wymienić kwas chlebowy. Gospodyni wlewała go do butelek, a butelki drutowała. Czasem butelka nie wytrzymywała i z hukiem pękała, bo kwas miał swoją moc. Im bardziej musujący, mocny, tym lepszy.

"Głos znad Niemna" Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji: 230005 Grodno ul. Dzierżyńskiego 32 tel. 44-94-57

Druk: Zakłady Graficzne Grodno, ul. Poligrafistów 4

Tygodnik: indeks 63863 Nr rej. 8 Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Zamówienie nr. 2681 Cena: 10 rb. Nakład: 9000 egz.

P.o. redaktora naczelnego L. Michajlik